

**OVAT -ryhmien tuottajien ja Hämeenlinnan kaupungin
välisen yhteistyön kehittäminen**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosiaalialan koulutus

Kevät, 2019

Juha Merisalo

Sosiaalialan koulutus
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Juha Merisalo	Vuosi 2019
Työn nimi	OVAT -ryhmien tuottajien ja Hämeenlinnan kaupungin välisen yhteistyön kehittäminen	
Työn ohjaaja/t	Päivi Mäntyneva, Seija Pajari-Stylman	

TIIVISTELMÄ

Hämeenlinnan kaupungin sosiaalisen tuen palveluiden tilaamassa opinnäytetyössä tavoitteena oli kehittää tilaajan, eli Hämeenlinnan kaupungin, sekä OVAT -ryhmätoiminnan palveluiden tuottajien yhteistyötä. OVAT -ryhmätoiminta on kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintaa, joka on ollut käynnissä vuodesta 2016. OVAT -ryhmiä on tutkittu ennenkin, mutta aina asiakkaan näkökulmasta, asiakkaita haastatellen. Tämä opinnäytetyö keskittyi ensimmäisenä työnä ainoastaan palveluiden tuottajien ja tilaajan väliseen yhteistyöhön.

Keskeiset käsitteet tässä työssä ovat työttömyys yleisesti, työttömyys Suomessa tällä hetkellä, työttömyys Kanta-Hämeessä sekä työttömyyden hoidon keinot Kanta-Hämeen alueella. Kuntouttavan työtoiminnan sisältö sekä kuntouttava työtoiminta Kanta-Hämeessä yhdessä OVAT -ryhmien toiminnan ja sisällön kanssa ovat keskeinen osa tätä työtä. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, johon vastasivat kaikkien syksyllä 2018 toteutuneiden OVAT -ryhmien tuottajat. Tutkimuksen tuloksista nousi esiin asiakaskeskeisyys, halu kehittää toimintaa yhdessä Hämeenlinnan kaupungin kanssa sekä tarve prosessin selkeyttämiseen, jossa on eroteltuina muun muassa OVAT -ryhmätoiminnan tuottajien ja Hämeenlinnan kaupungin vastuut sekä velvollisuudet.

Asiakkaan ollessa oikeutetusti toiminnan keskiössä tulee kuitenkin pitää huolta, että toimintaa ohjaavat kriteerit ja ennen kaikkea työntekijöitä tukeva infrastruktuuri on kunnossa. Näin palveluja tuottavat tahot voivat olla vastaisuudessakin ammattitaitoisia, motivoituneita sekä asiakkaan etuja ja toimintakykyä edistäviä toimijoita.

Avainsanat OVAT -ryhmätoiminta, työttömyys, kyselytutkimus, Hämeenlinnan kaupunki, kuntouttava työtoiminta

Sivut 50 sivua, joista liitteitä 11 sivua

Degree programme in Social services
University centre of Hämeenlinna

Author	Juha Merisalo	Year 2019
Subject	The development of co-operation between OVAT -group producers and the city of Hämeenlinna	
Supervisors	Päivi Mäntyneva, Seija Pajari-Stylman	

ABSTRACT

The goal of this thesis commissioned by the city of Hämeenlinna and its services of social support, was to develop the co-operation between the commissioner and the service producers of OVAT group activities. OVAT comes from the Finnish words participate, influence, activate and act. OVAT group activity, which has been in action from 2016, is group activity of rehabilitative work. OVAT groups have been studied before, but always from the perspective of the customer. For the first time, this thesis concentrated on the co-operation between the service producers and the client only.

Central concepts in this work are unemployment in general, unemployment in Finland at this moment, unemployment in Kanta-Häme and the means of tackling unemployment in the region of Kanta-Häme. The contents of rehabilitative work, rehabilitative work in Kanta-Häme and the activity and contents of OVAT groups are a central part of this study. The study was implemented as a survey, which was responded to by all the producers of OVAT groups realized in the fall of 2018. Client-orientedness emerged from the results, as well as the will to improve the activity together with the city of Hämeenlinna. There is also a need to clarify the process, including the responsibilities and obligations for OVAT group activity producers and the city of Hämeenlinna.

As the client is rightly in the center of the activity, it will also have to be ensured that the criteria guiding the activity and especially the infrastructure that supports the employees are solid. Therefore, the service producers can be skilled, motivated actors who enhance the customers' interests and functioning capability even in the future.

Keywords OVAT -group activity, unemployment, survey, city of Hämeenlinna, rehabilitative work

Pages 50 pages including appendices 11 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	2
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	2
4	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	3
5	TYÖTTÖMYYS.....	5
5.1	Työttömyydestä Suomessa	5
5.2	Rakenteellinen sosiaalityö.....	6
5.3	Työttömyys Kanta-Hämeessä.....	7
5.4	Kaupungin keinoja työllisyyden hoitoon.....	7
5.5	Pitkäaikaistyöttömyys	10
6	KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA.....	11
6.1	Asiakkuus ja aktivointisuunnitelma.....	11
6.2	Kohti käytäntöä	12
6.3	Kuntoutumista tukevat muut palvelut.....	13
6.4	Kuntouttavan työtoiminnan tavoiteprosessi Hämeenlinnassa palveluntuottajan näkökulmasta	14
6.5	Kuntouttava työtoiminta Hämeenlinnassa 2018.....	15
7	OVAT -RYHMÄTOIMINTA.....	15
7.1	OVAT -ryhmät Hämeenlinnassa syksyllä 2018.....	16
7.2	OVAT -ryhmätoiminnan tuottajaksi	18
8	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TULOKSET.....	18
8.1	Ryhmämuotoinen ohjaus	20
8.2	Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa	22
8.3	Työturvallisuus	24
8.4	OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit.....	27
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
10	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET.....	35

Liitteet

Liite 1	Tietosuojailmoitus
Liite 2	Kysely

1 JOHDANTO

OVAT, eli Osallistu, Voimaannu, Aktivoidu ja Toimi. Hämeenlinnassa kehitettiin ryhmämuotoisia toimintoja Työpaikka-hankkeen jäljiltä, jolloin OVAT -ryhmät saivat alkunsa 2016. OVAT -toiminta on siis osa kuntouttavaa työtoimintaa ryhmämuotoisesti toteutettuna.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kyselytutkimuksen avulla OVAT -ryhmien tuottajilta, mitkä ovat huomioon otettavia seikkoja OVAT -ryhmien toiminnan laadun takaamiseksi sekä millä keinoin Hämeenlinnan kaupungin ja palvelun tuottajien välistä yhteistyötä voisi vahvistaa. Opinäytetyön tilaaja on Hämeenlinnan kaupunki, sosiaalisen tuen palvelut.

OVAT -toiminta on verrattain nuorta ja tutkimukseni onkin sen saralla ensimmäinen, joka keskittyy vain tilaajan ja palvelun tuottajan väliseen yhteistyöhön niin, ettei asiakkaita haastatella työssä lainkaan. Työn tavoitteet toki ovat asiakaslähtöisiä ja asiakaslähtöisyys näkyy tutkimustuloksissakin vahvana, mutta tutkimuksen kohteena ovat ainoastaan työntekijät, ohjaajat sekä palvelun tuottajat.

Työllisyyden hoito elää Suomessa vahvaa murroksen aikaa. Kilpailukykysovimuksella pyritään luomaan uusia työpaikkoja. Työttömiin kohdistetulla aktiivintimallilla pyritään saamaan työttömät aktiivisen työnhaun ja lisäkoulutuksen kautta työmarkkinoille. Samaan aikaan maakuntavalmistelu vuotta 2021 varten on kovassa vauhdissa. TE-toimistot lakkautetaan kunnissa ja työllisyyden hoito siirtyy maakunnille. Vielä ei tiedetä tulevien maakuntien varsinaista osuutta työllisyydenhoidossa, sillä yksityissektori tulee olemaan toinen toimija osana työllistettävien palveluja. Tuloskeskeisen yksityissektorin mukaan tuleminen työmarkkinoille tulee lisäämään epätasa-arvoisuutta, kun otetaan huomioon vaikeasti työllistettävät. Työnhakijoiden arvottamisen vuoksi vaikeasti työllistettävät eivät liene ensisijaisia asiakkaita yrityksissä, jotka tulevat saamaan rahoituksensa työllistettyjen määrän eli tuloksensa perusteella. Tässä tilanteessa maakuntien vahvaksi velvollisuudeksi tulisikin kehittää kuntouttavan työtoiminnan eri muotoja edelleen niin, että ne palvelisivat tulevan maakunnan kaikkia työllisyyden hoidon muotoja.

Tutkimustuloksissa ja yhteenvedossa käsittelem asiakaslähtöisyyttä osana OVAT -ryhmien toimintaa, mutta myös työntekijöiden hyvinvoinnin tärkeyttä ja edellytyksiä tehdä tärkeää työtään hyvillä työkaluilla sekä avoimesti hyvässä yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa. Näin varmistuu laadukas, turvallinen, motivoiva ja kaikkia osapuolia kunnioittava työympäristö, jolla on vahvasti työllistävä vaikutus tulevassa maakunnassamme.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Suoritin sosionomiopintojeni syventävän harjoittelun Hämeenlinnan kaupungin sosiaalisen tuen palveluissa. Harjoitteluni kehittämistehtävänä tutustuin kaupungissa toimiviin OVAT (Osallistu, Voimaannu, Aktivoitu ja Toimi) -ryhmiin. Ryhmissä haastattelin ohjaajia sekä osallistujia OVAT -ryhmien toiminnasta ja niiden mahdollisista kehittämistarpeista. Tuloksista nousi esiin ryhmiin käytettävä aika: kokonaiskauden pituus, päiväkohtainen tuntimäärä sekä kokonaiskertojen määrä. Kaikki haastattelemani osallistujat halusivat lisää kertoja ja tunteja OVAT -ryhmiin. Myös ohjaajat olivat samaa mieltä, joskin pitivät oman jaksamisensa kannalta tärkeänä myös kesän taukoa. Harjoitteluni jatkuessa kävi keskusteluissa työpaikkaohjaajani kanssa ilmi, ettei ole tehty sellaista tutkimusta, jossa käsiteltäisiin palvelujen tuottajien sekä tilaajan välistä yhteistyötä niin, että asiakkaat jätettäisiin tutkimuksen ulkopuolelle.

Työpaikka -hanke oli Hämeenlinnassa vuosina 2013–2015, jolloin alettiin kehittää ryhmämuotoisia toimintoja. Niin saivat alkunsa OVAT -ryhmät 2016. Keskustellessani OVAT -toiminnan ryhmistä vastaavan erityissosiaaliohjaajan kanssa nousi esiin tarve selkeyttää ja vahvistaa tilaajan, eli Hämeenlinnan kaupungin, sekä eri palvelujen tuottajien välistä yhteistyöverkostoa liittyen nimenomaan OVAT -ryhmien järjestämiseen ja toimintaan. Näin opinnäytetyöni tilaajaksi tuli Hämeenlinnan kaupungin sosiaalisen tuen palvelut ja tilaajan edustajaksi tuli OVAT -ryhmistä vastaava erityissosiaaliohjaaja.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on vahvistaa Hämeenlinnan kaupungin ja OVAT -ryhmien palvelun tuottajien välistä yhteistyötä sekä mahdollisesti selkeyttää osapuolten välistä toimijuutta niin, että palvelujen tuottamiseen liittyvät prosessit tulisivat vakinaistetuiksi käytännöiksi. Tavoitteena on myös löytää toiminnan sujuvuudesta mahdollisia epäkohtia ja etsiä niille asiakkoittaisia ratkaisuväyliä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli saada vastauksia tutkimuskysymyksiin: mitkä ovat OVAT -tuottajien kannalta huomioon otettavia seikkoja toiminnan laadun takaamiseksi?

Tutkimusmenetelmää valitessani päädyin kyselytutkimukseen kuitenkin niin, että varasin OVAT -ryhmien palvelujen tuottajilta mahdollisuuden tarvittaessa lähestyä heitä haastattelun keinoin. Jos tutkimustuloksista nousisi esiin seikkoja, jotka vaatisivat tarkennusta, voisin ottaa vastaajaan yhteyttä.

Alun perin syksyllä 2018 oli suunniteltu viittätoista OVAT -ryhmää, mutta kaksi jäi pois lopullisesta toteutuksesta. Toinen ryhmä peruttiin vähäisen osanottajamäärän vuoksi ja toisen kaupunki siirsi osaksi avoimen ryhmätoiminnan tarjontaa. Tutkimukseen osallistuvien ollessa OVAT -ryhmien ohjaajia, lähestyin ensin heidän esimiehiään varmistaen, että ohjaajien tutkimukseen osallistumiseen ei olisi esteitä. Heiltä luvan saatuaani otin yhteyttä ohjaajiin, joille kerroin mitä olin tekemässä ja mikä olisi heidän roolinsa opinnäytetyössäni. Yhteydenpito esimiesten ja ohjaajien kanssa tapahtui sähköpostilla tai puhelimitse. Joitakin ohjaajia tapasin henkilökohtaisesti, jotta pääsin varmistumaan heidän osallistumisestaan.

Kyselyn tein Webropol-työkalulla. Koska kysely lähetettiin ennalta tunnetuille vastaajille ja oli olemassa mahdollisuus, että esittäisin heille jatkokysymyksiä haastattelun muodossa, vastaajat oli tarpeen tunnistaa. Tästä seurasi, että vastaajista muodostui rekisteri. Kyselyn alussa tutkimuksen esittelyosiossa toin kuitenkin esiin, että kysely on EU:n tietosuojasetuksen mukainen. Kyselyn alussa oli myös linkki tietosuojailmoitukseen. (Liite 1). Yksikään haastatteluun osallistuneista henkilöistä ei ottanut minuun yhteyttä tietosuojailmoitukseen liittyvissä asioissa.

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Aikaisempia tutkimuksia liittyen OVAT -ryhmätoimintaan on julkaistu jonkin verran, joskin kaikki ovat käsitelleet toimintaa asiakkaiden näkökulmasta. Kuntouttavaa työtoimintaa on sellaisenaan tutkittu enemmän. Näidenkin tutkimusten kohteena ovat olleet pääosin asiakkaat.

Asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta ja sen vaikutuksesta elämänhallintaan (Holopainen 2012)

Opinnäytetyö, jossa tutkittiin asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta. Kokemukset kerättiin asiakkailta haastatteluilla. Haastateltavia työssä oli kuusi. Tutkimuksessa todettiin elämänhallinnan lisääntyneen päivärytmin, rutiinien ja säännöllisyyden lisääntymisen myötä.

Kuntouttava työtoiminta: Kotkan-Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylän asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta (Huttunen & Mikkonen 2015)

Opinnäytetyö, jossa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita haastatellaan selvitettiin heidän kokemuksiaan toiminnasta sekä pyrittiin saamaan sellaista tietoa, jota toimeksiantaja voi käyttää kehittäessään toimintaa. Haastateltavia oli 11 kuudesta eri kuntouttavan työtoiminnan paikasta. Tuloksena oli, että haastateltavat olivat tyytyväisiä kuntouttavaan työtoimintaan, joskin eroavaisuuksia nousi esiin siinä, miten asiakkaat kokivat kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksen työllistymiseensä. Kuntouttavan työtoiminnan prosesseina olevat tavoitteiden määrittelyt ja niiden seurannat olivat jääneet myös osalle epäselviksi.

Työ- ja toimintakyvyssä tapahtuvat subjektiiviset muutokset kuntouttavan työtoiminnan aikana: tarkastelun kohteena Luonnollisesti töissä -hanke (Prusti 2017)

Opinnäytetyö, joka tutki Green Care -menetelmällä toteutettua kuntouttavaa työtoimintaa. Tulosten mukaan toiminta kohentaa asiakkaan hyvinvointia, osallisuutta ja mieltä. Tutkimuksen otantana oli kahdeksan henkilöä. Tulosten todettiin myös olevan suuntaa-antavia niiden ollessa subjektiivisia kokemuksia henkilön omasta työ- ja toimintakyvystä.

OSALLISTU, VOIMAANNU, AKTIVOIDU JA TOIMI. OVAT -ryhmien asiakkaiden kokemuksia ryhmämuotoisesta kuntouttavasta työtoiminnasta (Ketola 2017)

Humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan kandidaatin tutkielma, jossa tarkasteltiin Hämeenlinnan kaupungin OVAT -ryhmiin osallistuneiden henkilöiden kokemuksia ryhmämuotoisesta kuntouttavasta työtoiminnasta sekä vertaistuen merkitystä näissä kokemuksissa. Haastatteluihin osallistui neljä osallistujaa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että OVAT -ryhmät koetaan asiakkaiden näkökulmasta tärkeiksi ja toimiviksi. Sosiaalinen ulottuvuus sekä muiden ryhmän jäsenten kanssa toimiminen koettiin erityisen tärkeäksi.

Vertaisohjaajavalmennus kuntouttavana työtoimintana Hämeenlinnassa: Restoratiivinen lähestymistapa vaikeasti työllistyvien ohjausprosessissa. (Suonpää 2018)

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö, jossa tutkittiin Hämeenlinnan kaupungin kuntouttavassa työtoiminnassa käytettävän vertaisohjaajavalmennuksen sisältöä ja siinä käytettyjä menetelmiä. Tutkimuksessa tavoitteena oli myös valmennuksen vaikutusten kuvaaminen osallistujien näkökulmasta. Tuloksissa vertaisohjaajavalmennusta voidaan pitää korjaavana, restoratiivisena toimenpiteenä työllisyysvaikuttavuuden näkökulmasta. Haastateltavia tutkimuksessa oli kahdeksan.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden arviointi työntekijöiden näkökulmasta (Huhtala 2016)

Hämeen ammattikorkeakouluun tehty opinnäytetyö, jossa on tutkittu kuntouttavan työtoiminnan arviointimenetelmiä sekä niiden kehittämistä työntekijöiden näkökulmasta. Työssä haastateltiin kolmea kolmannen sektorin kuntouttavaa työtoimintaa tarjoavaa toimijaa. Tutkimuksen tuloksissa käsitellään työntekijöiden ja asiakkaiden välisen yhteisen kielen puuttumista sekä sen kehittelyä, mutta kuitenkin todetaan, että lomakkeista asiakastilanteissa ei tulisi luopua, sillä ne antavat luotettavampaa ja vertailukelpoisempaa tietoa toiminnan tilasta verraten siihen, että haastateluista olisi mahdollista tehdä erilaisia tulkintoja, jotka saattaisivat vääristää tuloksista saatuja tietoja.

Aktivoinnin paradoksit (Kotiranta 2008)

Jyväskylän yliopistossa tehty väitöskirjatutkimus, jossa käsitellään muun muassa työttömyyteen liitettyä aktivointia ja aktivoitumista sekä näiden

ehtoja. Tuloksissaan Kotiranta käsittelee kuntouttavan työtoiminnan primääriä tarkoitusta ja sen toteutumista sekä sitä, palveleeko kuntouttava työtoiminta työmarkkinoita luoden sinne työntekijöitä. Mahdollisuutena Kotiranta kuvailee myös kuntouttavan työtoiminnan olevan tarjonnan kautta työpaikkojen määrän lisääjä. Nämä toteutuen työtoiminta ei siis olisi mitään nollasummapieliä.

5 TYÖTTÖMYYS

Jorma Mäkitalo, Asko Suikkanen, Hilikka Ylisassi sekä Ritva Linnakangas (2008) ovat kirjoittaneet artikkelin Kuntoutus ja työelämä (myöhemmin Mäkitalo ym.), jossa he käsittelevät työmarkkinoita ja työelämän muutosta. Artikkelissaan kirjoittajat käsittelevät eurooppalaista sosiaaliturvapolitiikkaa ja siinä käynnissä olevaa sosiaalipolitiikan paradigmanmuutosta. Muutoksen ytimessä on siirtymä tarjontakeskeisestä sosiaalipolitiikasta kysyntäkeskeiseen toimintamalliin. Tarjontakeskeisessä mallissa palvelujen tuottajat valitsevat asiakkaat, jotka parhaiten sopivat omiin jo valmiiksi tarjolla oleviin palveluihin, kun taas kysyntäkeskeinen malli keskittyy yksilön tarpeisiin. Siinä asiakkaalle yksilönä pyritään löytämään juuri hänelle sopiva ja hänen tarpeitaan palveleva tukimuoto ja palveluntuottaja. Näin eri palvelut ovat joustavia ja tarpeen mukaan voidaan luoda uusia palveluja, jos asiakkaiden etu tätä vaatii. (Mäkitalo, Suikkanen, Ylisassi & Linnakangas, 2008, s. 528). Suomen palvelukulttuurissa asiakas on jo pitkään ainakin puheiden tasolla ollut keskiössä, mutta ehkäpä käytännössä tuotettu palveluketju on edellä mainittujen mallien sekoitus, jossa palvelut ovat jo valmiiksi olemassa, mutta asiakkaan kanssa yhteistyössä mietitään mitkä palvelut sopisivat parhaiten juuri hänelle. Työtä etsiessä tätä mallia vahvistaa ainakin työmarkkinoiden tilanne ja asiakkaan suhde olemassa oleviin työpaikkoihin.

5.1 Työttömyydestä Suomessa

Tilastokeskuksen mukaan syyskuussa 2018 Suomessa työttömänä oli 170 000 virhemarginaalin ollessa $\pm 18\ 000$. Miesten osuus työttömistä oli 80 000 ja naisten 90 000. (Tilastokeskus, 2018). Suomessa taantumien kausi alkaa olla ohi ja työttömyyden hoito on saanut monia muotoja niin työllistämisen kuin myös työttömien aktivoimisen myötä. Taantumalle tyypillistä työllisten kannalta on kokoaikaisesta työstä työttömäksi jääminen tai osa-aikatyö. Henri Lukkarinen toteaa Tilastokeskuksen sivulle kirjoittamassaan artikkelissa vastentahtoisesta osa-aikatyöstä ja sen yleistymisestä 2010-luvulla, kuinka usein osa-aikatyöt vähenevät taantumien korjaantuessa, mutta vielä syksyllä 2018 korjausliikettä ei ole vielä näkynyt siinä määrin kuin aikaisemmin taloudellisen tilanteen parantuessa. Tähän Lukkarinen näkee syyksi Sipilän hallituksen aktiivimallin, joka pakottaa työttömät vas-

taanottamaan epämieluisaa työtä, tai ainakin epämieluisin ehdoin. Olemassa olevien työmarkkinoiden tilaa tarkastellessaan työnantajat käyttävät vastentahtoisesti osa-aikatöitä tekeviä tai alityöllistettyjä. (Tilastokeskus, 2018).

5.2 Rakenteellinen sosiaalityö

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017) määrittelee rakenteellisen sosiaalityön kunnan toiminnoissa tapahtuvana sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisenä sekä saman asiantuntemuksen käyttämisen toimittaessa myös muiden toimijoiden kanssa. Rakenteellinen sosiaalityö on ihmisten hyvinvointia ja terveyden edistämistä välittäen sosiaaliseen hyvinvointiin ja sen ongelmiin koskevaa tietoa.

Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirjassa 2014 Rakenteellinen sosiaalityö Aila-Leena Matthies sekä Kati Närhi ovat kirjoittaneet artikkelin Ekososiaalinen lähestymistapa rakenteellisen sosiaalityön viitekehyksenä. Artikkelissaan Matthies & Närhi tuovat esiin rakenteellisen työn neljä erilaista tehtäväaluetta. Työssä kohdattujen epäkohtien osoittaminen ja niiden välittäminen eteenpäin tiedontuotannon avulla on yksi neljästä tehtäväalueesta, eli tietotyötä. Strategiseen työhön liittyy verkostoituminen, lainsäädäntöön vaikuttaminen sekä kestävä yhteiskuntapolitiikan edistäminen ja näiden sosiaalisten vaikutusten ennakointi ja arviointi. Kolmannessa tehtäväalueessa kansalaisia rohkaistaan osallistumaan ja vaikuttamaan esimerkiksi yhdyskuntatyön avulla. Tätä työtä kutsutaan inklusiotyöksi. Neljäntenä rakenteellisen työn muotona on oikeudenmukaisuustyö. Siinä seurataan kansalaisten oikeuksien toteutumista ja edistämistä sekä sitä, että eri väestöryhmien välinen tasa-arvo nousee esiin. (Matthies & Närhi 2014, 91.)

Edellä mainitut eri tehtäväalueet kuuluvat mielestäni kaikille sosiaalialalla työskenteleville. Lisäksi viimeisen eli oikeudenmukaisuustyön tulisi kuulua myös kaikille kansalaisille riippumatta siitä mitä työtä tekee, tai tekekö töitä lainkaan. Se liittyyneen Matthies & Närhen tekstiin siitä kysymyksestä, miten suomalaiset ymmärtävät rakenteellisen sosiaalityön osaksi hyvinvointivaltion kunnallista sosiaalihuoltoa. Sosiaalihuollon tehtävänä on laaja-alaisesti kohentaa kuntalaisten elinoloja. Markkinoiden vallatessa yhä enenevässä määrin myös sosiaalialaa, laajojen palveluiden tuottamiset on pilkottu kapeiksi sektoreiksi, jolloin riittävä vastuu ja vaikuttaminen on jäänyt markkinavoimien alle. (Matthies & Närhi 2014, 91.) Tämä mielestäni juuri alleviivaa sitä ajatusta, että meidän kaikkien tulisi ottaa enemmän vastuuta siitä, että kansalaisten oikeudet toteutuvat ja että tasa-arvo kaikkien kesken vahvistuu entisestään.

5.3 Työttömyys Kanta-Hämeessä

Työttömyyden väheneminen Kanta-Hämeessä vuoden aikana tilastojen valossa seuraa samoja lukuja kuin koko Suomessa. Kanta-Hämeessä elokuun 2018 lopussa oli 17 947 työtöntä työnhakijaa, mikä on 2501 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Työttömyysuutisiin on kuitenkin suhtauduttava varauksella. ELY-keskus ilmoittaa sivuillaan Hämeen uusista avoimista työpaikoista, joita on elokuun aikana 3186 kappaletta, joka on 547 enemmän kuin edellisenä vuonna. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2018). Hämeen liiton sivuilla työllisyyskatsauksessa, joka on tehty syyskuussa 2018, kerrotaan avoimista uusista työpaikoista, joita onkin 2525, joka on taas 171 työpaikkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. (Hämeen liitto, 2018). Vaikka onkin kyse eri kuukaudesta, tulisi tiedotusvälineiden pyrkiä uutisoimaan työllisyydestä pidemmän aikavälin jaksoilla kuin ainoastaan yhden kuukauden kerrallaan. Näin välttyttäisiin mielipahalta niiden työttömien mielissä, jotka saavat lukea jatkuvasti työttömyyden parantuneen, vaikka itse eivät ole vielä työmarkkinoille päässeet.

5.4 Kaupungin keinoja työllisyyden hoitoon

Hämeenlinnan kaupungissa, kuten muuallakin Suomessa, työllisyyttä hoitaa TE-palvelut. Sen lisäksi Hämeenlinnassa toimii työllisyyttä edistävä monialainen yhteispalvelu MYP. MYP:issä kunta, TE-palvelut sekä Kansaneläkelaitos KELA muodostavat yhdessä asiantuntija- ja palveluverkoston. MYP:in tavoitteena on löytää asiakkaan senhetkiseen tilanteeseen toimivin ratkaisu työllistymisen kannalta. Muita tavoitteita toiminnalla voi olla koulutuksessa, kuntoutuksessa tai eläkeselvittelyissä. MYP:in toiminta ulottuu kaikkiin Kanta-Hämeen kuntiin. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017a.)

Hämeessä työttömyyden hoidossa tehdään paljon töitä esimerkiksi hankkeiden avulla. Seuraavassa työllisyyttä edistäviä käynnissä olevia hankkeita.

Hämeenlinnan seudulla on työllisyysohjelma Ketterimmät, joka ajoittuu vuosille 2017–2025. Ohjelma toteutetaan Hämeenlinnan lisäksi Hattulassa ja Janakkalassa. Työllisyysohjelman keskeisenä ajatuksena on tunnistaa työnhakijoiden sekä työnantajien aidot tarpeet. (Hämeenlinnan kaupunki, 2018b.) Työllisyysohjelma on rakennettu monipuoliseksi sekä esimerkiksi tavaksi hoitaa Hämeenlinnan työllisyys kuntoon. Toteuttamissuunnitelmassa tärkeintä on kumppanuus. Toteutumista seurataan aktiivisesti ja mahdollisten tarpeiden esiin tullessa toimenpiteitä suunnataan uudelleen, jotta asetettuihin tavoitteisiin työllisyyden hoidossa päästäisiin. Työllisyysohjelman tarkennetussa toteuttamissuunnitelmassa on useita tavoitteita, jotka on kirjattu eriytettyinä osioina, kuten välityömarkkinat, johon kuuluu työkokeilu, kuntouttava työtoiminta sekä palkkatuki. Sen tavoitteena on kehittää eri palvelujen tuottajien tarjoamia palveluja entistä laadukkaammiksi sekä edistää aiempaa paremmin asiakkaiden työkykyä ja

valmiutta kohti työmarkkinoita. (Hämeenlinnan kaupunki n.d.c.) Kokonaisuuden eri mittareita seurataan väestöllisen kehityksen sekä toiminnan vaikuttavuuden kannalta. Suunnitelman toteutuksen seurannasta vastaa työllisyystyöryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. (Hämeenlinnan kaupunki n.d.d.)

Stage on vuoden 2018 loppuun ulottuva Hämeenlinnan kaupungin hallinnoima ja pääasiallisesti toteuttama hanke, jonka osatoteuttajana on Hämeen Mokia Ry. Hämeenlinnan kaupungin lisäksi hanketta on ollut rahoittamassa Euroopan Sosiaalirahasto ESR. Hankkeen tavoitteena on ollut parantaa nuorten tavoitettavuutta sekä nuorille kuuluvien palveluiden kokonaisvaltaisuutta. Hankkeen kohdeasiakkaat ovat hämeenlinalaiset alle kolmekymmentävuotiaat. Päämääränä hankkeella on ollut monipuolisten ja kokonaisvaltaisten palvelujen tarjoaminen nuorille niin, että se palvelee työhön ja koulutukseen pääsyä. (Hämeenlinnan kaupunki 2018e.)

Virta-hankkeessa tarkoituksena on tukea MYP-asiakkaita työllistymisessä avoimilla työmarkkinoilla, auttaa yrityksiä osaavan työvoiman löytämisessä ja yksinkertaistaa rekrytointiprosesseja sekä selvittää piilotyömarkkinoiden tarjontaa. Virta-hanke toimii Kanta-Hämeessä Hämeenlinnassa, Lopella, Hausjärvellä sekä Janakkalassa. MYP-asiakkaille tarjotaan yksilö- ja ryhmävalmennusta, sekä työn etsintäpalvelua. Hankkeessa selvitetään myös mahdollisuutta pilotoida digitaalista verkkopohjaista kohtaamisalustaa työntekijöille ja työnantajille. (Hämeenlinnan kaupunki 2018f.)

Virta-ratkaisu on yrityksille tarkoitettu palvelu, jonka asiakkaina yritykset saavat yksilöllistä ja räätälöityä tukea työllistämiseen ja rekrytointiin. Virta-ratkaisu etsii sopivia henkilöitä tekemättömille töille sekä samalla tarkastaa yrityksen puolesta, onko yrityksen mahdollista saada palkkaamiseen tukea. Rekrytointikynnyksen alentaminen kuuluu myös Virta-ratkaisun tehtäviin. Yrityksille palvelun kustantavat Hämeenlinnan kaupunki, Hausjärven kunta, Janakkalan kunta, Lopen kunta, sekä Hämeen TE-toimisto. (Hämeenlinnan kaupunki 2017g.)

Omalta kylältä Hämeessä on Hämeen Kylät Ry:n hanke, jossa autetaan kyläyhteisöjä tunnistamaan niiden erityispiirteet sekä vahvuudet. Tavoitteena on kyläpalvelujen kehittäminen. Hanke on kolmevuotinen ja se päättyy 31.7.2019. Hankkeessa ilmoitettuja muita tavoitteita ovat maaseutuasumisen edistäminen, kulttuurien kohtaaminen, matkailullisten vahvuuksien kehittäminen ja naapurikylien yhteistyön vahvistaminen. (Hämeen Kylät Ry n.d.)

Romano Tseer III on työllistämishanke, joka toteutetaan osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kasvattamiseksi elämän eri osa-alueilla. Kanta-Hämeessä osatoteuttajina ovat Hämeenlinnan, Riihimäen ja Forssan kaupungit sekä osansa tehtävistä ja rahoituksesta hoitavat aluehallintavirasto AVI, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ELY ja TE-toimistot. Avi painottaa työn näkökulmassa strategisempaa suunnittelua, sidosryhmätyöskentelyä sekä

verkostoitumista eri viranomaisten kanssa. Yhteistyössä hankkeessa ovat mukana myös seurakunnat, sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtakunnallinen romaniasiain neuvottelukunta ja alueelliset neuvottelukunnat. (Oma Häme n.d.)

Työnsyrjä-hanke on 17–29-vuotiaille työttömille tarkoitettu hanke, jossa tarjotaan yksilöllistä tukea alavalintaan ja työllistymiseen liittyviin asioihin. Hanke toimii Hämeenlinnan ja Lahden alueilla. Työnsyrjä-hanke on Avainsäätiön tuottama palvelu, jossa keskitytään muun muassa nuorten pitkittyneeseen työttömyyteen, tuloksettomaan työnhakuun, oman alan löytymiseen, työkokemuksen puutteeseen sekä työllistymiseen terveydellisistä rajoitteista huolimatta. Hankkeessa työhönvalmentaja kulkee työnhakijan rinnalla etsien yksilöllisiä ratkaisuja työllistymistä kohti. (Avainsäätiö 2018.)

Työpolku on Hämeenlinnan, Forssan ja Lahden seudulla toimiva työllistämishanke, jota hallinnoi Hämeen Setlementti. Työpolussa asiakkaille tarjotaan yksilöllistä tukea kohti työelämää. Työkaluina työelämäänsä pääsyyn toimivat työkokeilut, työhönvalmennus sekä erilaiset koulutushaut. Kohderyhmänä Työpolku-hankkeessa ovat TE-toimiston maahanmuuttajataustaiset asiakkaat, joille etsitään työkokeilu- ja työpaikkoja kunnalta, yrityksiltä sekä kolmannelta sektorilta. Hanke toimii myös työnantajien hyväksi tarjoamalla turvallisen väylän mahdollisten työntekijöiden löytämiseksi. (Hämeen Setlementti, 2018.)

Reitti ammattiin -palvelu on tuettua oppisopimuspalvelua nuorille. Palvelua rahoittaa Hämeenlinnan kaupunki ja Uudenmaan ELY-keskus. Palvelun toimintaa hallinnoi Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi. Luotsi toimii yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin, oppisopimustoimiston, TE-toimiston ja ammattiopisto Tavastian kanssa luoden mahdollisuuden oppisopimuskoulutukseen ja workshop-toimintaan. Reitti ammattiin -palvelussa pyritään madaltamaan 17–28-vuotiaiden kynnystä lähteä opiskelemaan ammattia tai jatkamaan keskeytyneitä opintoja. Peruskoulun suorittaminen ja arvosanojen korottaminen on mahdollista Otavan opiston nettiperuskoulun kautta. (Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi, 2018.)

International talents in Kanta-Häme -hanke toimii Hämeenlinnan, Riihimäen ja Forssan alueella. Hanke on tarkoitettu korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien, kantasuomalaisten paluumuuttajien ja ulkosuomalaisten työllisyystilanteen parantamiseen palkkatyön tai yrittäjyyden kautta. Hankkeeseen sisältyy kielenopetusmalli, jonka järjestää Hämeen ammatti- korkeakoulu. Lisäksi osallistujien työelämävalmiuksia vahvistetaan kehittämällä heidän verkostoitumistaitojaan sekä tekemällä jokaiselle osallistujalle työelämäkartoitus, joka helpottaa työpaikan tai urareitin löytymistä. Mentorointipalvelut ovat mahdollisia yrittäjyydestä kiinnostuneille hank-

keeseen osallistujille. Euroopan sosiaalirahasto ESR toimii hankkeen rahoittajana, Hämeenlinnan kaupunki päätoteuttajana ja Hämeen ammatti-korkeakoulu osatoteuttajana. (Hämeenlinnan kaupunki, 2018h.)

Hämeen avustajatoiminta on palkkatukityöllistetyille tarkoitettu avustaja-toimintahanke, jossa halutaan turvata ikääntyvien sotainvalidien ja muiden sotiemme veteraanien ja heidän puolisoitensa ja leskiensä selviytymistä kotona. Avustajatoiminta on jo kaksikymmentä vuotta käynnissä ollut työvoimapolitiittinen hanke, joka tukee ja täydentää kunnallista lakisääteistä palvelua. Hankkeen tavoitteena on työllistää pitkäaikaistyöttömiä vanhustyöhön. Työssä asiakkaan kohtaaminen tapahtuu kiireettömästi noin 2,5 tuntia kerrallaan kevyesti siivoten, ruokaa laittaen, lenkkeillen ja keskustellen. Työvoimahallinnon tuet, Sotainvalidien Veljesliitto, veteraanijärjestöt sekä Sotiemme veteraanit -keräykset tuottavat taloudellisen tuen toiminnan järjestämiseen. (Sotainvalidien veljesliitto, n.d.)

OVAT -ryhmät ovat kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintoja pitkään työttömänä olleille 17–65-vuotiaille. OVAT -ryhmiä tuottavat eri toimijat, joilta Hämeenlinnan kaupunki palvelun tilaa. (Hämeenlinnan kaupunki, 2018i.)

Lisäksi Hämeenlinnassa aloitti 1.10.2018 työllisyystiimi, jonka päätavoitteena on kokeilla kehittää Hämeenlinnan kaupungin työllisyyspalveluita. Palvelutarpeen selvitys sekä valmennustyö ovat myös tärkeä osa työllisyystiimin toimenkuvaa. (Duunitori 2018.)

5.5 Pitkäaikaistyöttömyys

Pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka on sillä hetkellä ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vuoden tai sitä pidemmän ajan. Tilastokeskuksen mukaan syyskuun 2018 lopulla Suomessa oli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita 70 300, mikä oli 27 900 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yli kaksi vuotta työttömänä olleita oli 36 400, mikä oli 13 900 vähemmän kuin vuotta aiemmin. (Tilastokeskus, 2018.)

Pitkä työttömyysjakso mahdollistaa asiakkaan osallistumisen kuntouttavaan työtoimintaan. Vuonna 2018 kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä nousi Kanta-Hämeessä edellisestä vuodesta 184 asiakkaalla. Kaiken kaikkiaan kuntouttavassa työtoiminnassa oli elokuun 2018 lopussa 2082 asiakasta. (Hämeen liitto, 2018.)

6 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Mäkitalon ym. mukaan työikäisten kuntoutustarpeet tulevat olemaan ennistä enemmän työmarkkinoiden nopeiden muutosten seurausta. Osaamisen alueiden jatkuva kasvu sekä eri ammattien tiedollisten perustojen yhä lyhyemmät elinkaaret tuovat myös tarpeen kuntoutukselle. Työikäisiä kuntoutettaessa oleelliseksi kysymykseksi nousee siis työmarkkinoiden jatkuvan rakenteellisen muutoksen omaksuminen. (Mäkitalo, Suikkanen, Ylissassi & Linnakangas, 2008, s. 523.)

Kuntouttavaa työtoimintaa säättävässä laissa määritelmänä on kunnan järjestämä toiminta, jonka tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Toiminnassa ei saa syntyä virka- tai työsuhdetta henkilön ja kuntouttavaa työtoimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001.)

Kuntouttavan työtoiminnan piiriin pääsevät henkilöt, jotka ovat olleet pitkään työttöminä ja jotka saavat työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Jos tuet ovat päällekkäiset, määritellään asiakas ensisijaisen etuuden perusteella työmarkkinatuen saajaksi. Tällöin TE-toimisto on velvollinen käynnistämään aktivointisuunnitelman, kun taas toimeentulotuen piirissä olevien asiakkaiden suunnitteluun liittyvät toimenpiteet toteuttaa kunta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2018a.)

6.1 Asiakkuus ja aktivointisuunnitelma

Aktivointisuunnitelma on pitkään työttömänä olleelle henkilölle tehtävä suunnitelma, joka tehdään yhteistyössä asiakkaan sekä kunnan tai TE-toimiston kanssa. Aktivointisuunnitelma on siis yhteisen suunnittelun tulos sekä tulevaisuudessa järjestettävien palveluiden lähtökohta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2018a.)

Kun asiakas täyttää aktivointiehtot, hänet tunnistetaan joko TE-toimiston tai kunnan sosiaalitoimen rekisteristä. Jompikumpi taho tiedottaa asiakkaasta yhteistyökumppaneille. Asiaan liittyvät tahot tapaavat ensin toisensa ja valmistautuvat yhteiseen keskusteluun, johon asiakas kutsutaan. Aktivointisuunnitteluistunnossa tai -istunnoissa sovitaan jatkotoimista asiakkaan, TE-toimiston ja kunnan sosiaalitoimen kesken. Suunnitelmaan kirjataan asiakkaan omat toiveet, työhallinnon aktiivitoimet, kunnan sosiaali- ja terveystoimen palvelut, muut ammatillisen kuntoutuksen palvelut, kuntouttava työtoiminta sekä yhdistelmä työhallinnon aktiivitoimista, sosiaali- ja terveystoimen palveluista ja kuntouttavasta työtoiminnasta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, n.d.)

Aktivointiehtona 25 vuotta täyttäneillä on, että he ovat olleet 500 päivää työmarkkinatuella tai ovat saaneet 500 päivää työttömyyspäivärahaa sekä

työmarkkinatukea 180 päivää. Myös työttömyyden johdosta maksettu toimeentulotuki, joka on kestänyt kaksitoista kuukautta, täyttää aktiivointiehdon. Alle 25 vuotta täyttäneillä ehto täyttyy, jos he ovat saaneet työttömyyden johdosta työmarkkinatukea viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana vähintään 180 päivää, tai neljän kuukauden ajan toimeentulotukea. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2018a.)

Kun aktiivointisuunnitelmaan on sisällytetty kuntouttava työtoiminta, on tähän suunnitelmaan kirjattava vähintään kuntouttavan työtoiminnan sisällön tarkka kuvaus, toiminnan järjestämispaikka, kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto, kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus, asiakkaalle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalipalvelut sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut sekä ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia asiakkaan työllistymismahdollisuuksille ja päätehtään jatkotoimista sekä aktiivointisuunnitelman uudistamisesta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, n.d.c)

Työtön työnhakija, joka asiakkaana muutenkin täyttää kuntouttavalle työtoiminnalle asetetut ehdot, voi oma-aloitteisestikin hakeutua kuntouttavaan työtoimintaan. Edellytyksenä tähän on, että kunta ja TE-toimisto arvioivat työtoiminnan tukevan parhaiten asiakkaan elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Jos siis kunta ja TE-toimisto ovat yksimielisiä toimenpiteen tarpeellisuudesta, voidaan kuntouttava työtoiminta järjestää. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, n.d.c)

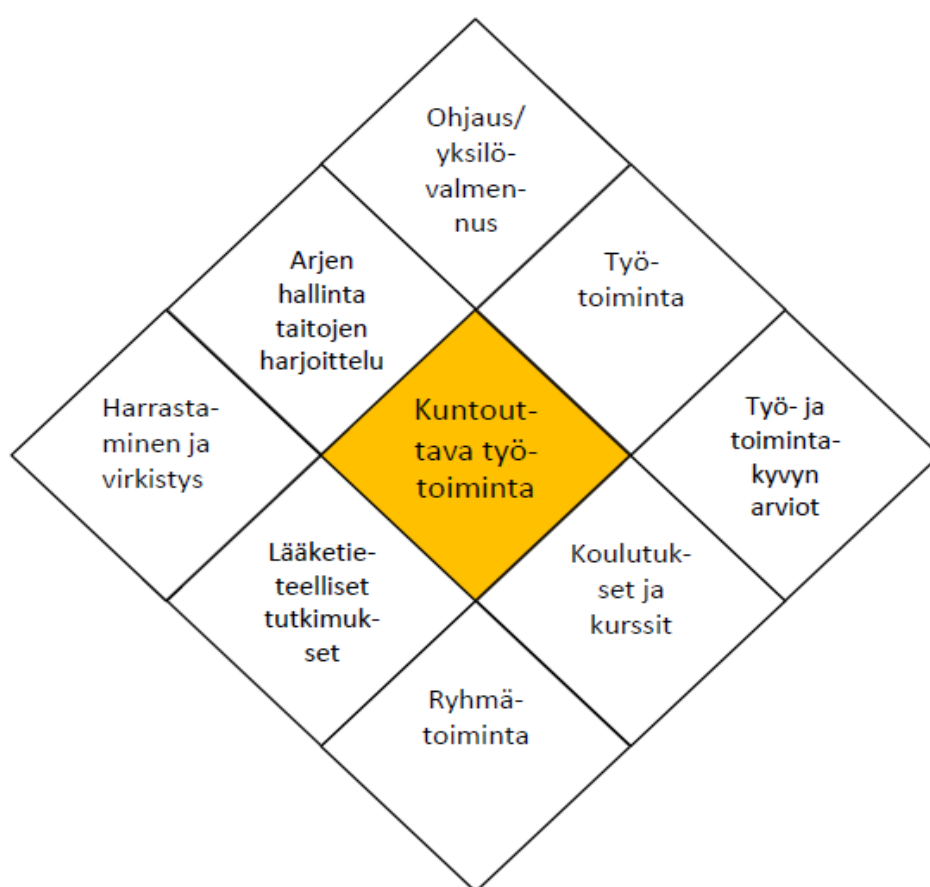
6.2 Kohti käytäntöä

Kuntouttavassa työtoiminnassa voidaan usein yhdistää useita palveluja. Työtoiminta, ryhmätoiminta, yksilövalmennus sekä toimintakyvyn arvioinnit voivat esimerkiksi muodostaa kokonaisuuden, joka edistää asiakkaan elämänhallintaa ja mahdollisuuksia edetä kohti vapaita työmarkkinoita. Toki aina asiakaskohtaisesti arvioidaan, mikä on asiakkaan tilanteen kannalta edullisin vaihtoehto. Koska erilaisten ihmisten taustat kuntoutukseen tullessa ovat hyvinkin toisistaan poikkeavia, voivat kuntouttavan työtoiminnan työtehtävät vaihdella säännönmukaiseen päivärytmiin totuttautumisesta selkeisiin, vastuullisiinkin työtehtäviin. Toiminnan ollessa kuitenkin tavoitteellista, työtoiminta suunnitellaan usein vaiheellisena prosessina niin, että palvelun painopiste muuttuu asiakkaan toimintakyvyn parantuuksessa. Missään vaiheessa prosessia työtoiminta ei saa loukata asiakkaan uskonnollista tai muuta eettistä vakaumusta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2015e.) Kuntouttavassa työtoiminnassa on mukana monenlaisia organisaatioita: kunnat, kuntayhtymät, valtio, säätiöt, yhdistykset tai uskonnolliset yhteisöt. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa järjestää yrityksessä tai hankkia yritykseltä. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, n.d.d.)

6.3 Kuntoutumista tukevat muut palvelut

Kuntouttavan työtoiminnan kuntouttavan osion suunnittelu on tehtävä niin, että se heijastaa asiakkaan työ- ja toimintakykyä sekä osaamista. Selkeiden ja konkreettisten tavoitteiden asettaminen helpottaa suunnitelman toteutumisen arviointia. Työtoiminnan ohella asiakkaalle voidaan tarjota muita sosiaalipalveluita sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja. Aktivointisuunnitelmaa rakennettaessa edellä mainitut palvelut tulee kirjata suunnitelmaan. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2014f.)

Alla esimerkkejä kuntouttavaan työtoimintaan sisällytettävistä palveluista.

Kuvio 1. Esimerkkejä kuntouttavaan työtoimintaan sisällytettävistä palveluista. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, 2014).

Mikäli aktivointisuunnitelmaan merkittyyn toimintaan tulee merkittäviä muutoksia, sitä tulee uudistaa, kun taas sisällön vähäinen muuttuminen ei aiheuta toimenpiteitä (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja, n.d.c).

6.4 Kuntouttavan työtoiminnan tavoiteprosessi Hämeenlinnassa palveluntuottajan näkökulmasta

Uuden asiakkuuden alkaessa selvitetään asiakkaan työ- ja toimintakyky. Tomppa on lyhenne työ- ja toimintakyvyn ja kuntoutuksen arviointiprosessista. Tomppa on erityispalvelu pitkään työttömänä olleille ja erityisesti niille, joiden kohdalla on tarpeen tehdä tarkempi selvitys siitä, mitä palveluja asiakkaalle tulisi tarjota ja mitä palveluja asiakas on valmis ottamaan vastaan. Arviointi sisältää työkyvyn arvioinnin, jonka tuottamisessa ovat mukana sosiaalitoimi, Luotsi sekä Terveystalo. Jos asiakkaan tilanne sen mahdollistaa, hänet otetaan asiakkaaksi työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun MYP:n asiakkaaksi, jolloin käynnistyy palvelutarpeen pohjalta räätälöity tavoitteellinen prosessi kohti työllistymistä. Jos asiakkaan tilanne vaatii toimintakyvyn tukemista, siirtyy hänen asiakkuutensa muun sosiaalityön piiriin, jossa hänelle tarjotaan toimintakykyä ylläpitävää toimintaa eli kuntouttavaa työtoimintaa. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017j.)

Asiakas tai hänen oma sosiaalityöntekijänsä varaa ajan tutustumiskäynnille työtoimintapaikkaan, jolloin myös työtoimintapaikka saa tiedon alustavasta tavoitteesta, joka on asiakkaalle ennalta asetettu. Tarpeen mukaan sosiaalityöntekijä tai kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja on mukana tutustumiskäynnillä. Kun tutustumiskäynti on tehty, ilmoittaa työtoimintapaikka sosiaalityöntekijälle tai kuntouttavan työtoiminnan ohjaajalle tutustumiskäynnin tuloksen. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017j.)

Tutustumiskäynnin jälkeen on sosiaalityöntekijän vastuulla tehdä yhteistyösopimus. Sopimukseen kirjataan kuntouttavan työtoiminnan jakson tavoite jäsennellysti ja konkreettisesti, kuvaus työtehtävistä, tarvittavat yhteystiedot, jakson kesto sekä seurannasta sopiminen. Yhteistyösopimukseen kirjataan myös kuntouttavan työtoiminnan päiviin sovitut viikko-ohjelmaan kirjattavat muut palvelut. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017j.)

Kuntouttavan työtoiminnan alettua sosiaalityöntekijä seuraa jakson aikana toiminnan toteutumista. Viimeistään yhden kuukauden jälkeen toiminnan aloituksesta sosiaalityöntekijä tarkistaa, miten kuntouttava työtoiminta on käynnistynyt ja onko suunta oikea. Tarpeen mukaan tavoitetta tarkennetaan tai muutetaan. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017j.)

Kolmen kuukauden kuluessa työtoiminnan aloituksesta järjestetään kolmikantaseurantatapaaminen, jossa seurataan jakson sujumista peilaten sitä asetettuihin tavoitteisiin. Tätä ennen asiakkaalle tehdään työtehtäväkompassi. Seurantatapaamiseen osallistuu asiakkaan lisäksi sosiaalityöntekijä sekä yksilövalmentaja, lähiohjaaja tai kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Tämän jälkeen tehdään palvelutarpeen arviointi sekä jatkosuunnitelma, jossa sosiaalityöntekijän lisäksi tarpeen mukaan on mukana myös työtoimintapaikan valmentaja. Jos palvelun jatkumiselle nähdään tarve, sovitaan myös seurantatapaamisista. (Hämeenlinnan kaupunki, 2017j.)

6.5 Kuntouttava työtoiminta Hämeenlinnassa 2018

Seuraavassa (taulukko 1) on lueteltu Hämeenlinnassa sijaitsevia kuntouttavan työtoiminnan paikkoja, joissa toiminnan järjestäjänä on Hämeenlinnan kaupunki, erilaiset järjestöt, seurakunnat ja yhdistykset. Taulukon sisältämä tieto on saatu Hämeenlinnan kaupungilta (Jokinen, 2018).

Taulukko 1. Kuntouttavan työtoiminnan paikat Hämeenlinnassa 2018.

Hämeenlinnan kaupunki, Kumppanuustalo	Idänpään asukastupa
Hämeenlinnan kaupunki, ulkotyöryhmät	Läntinen lähiökeskus
Setlementti, Kumppanuustalo	Itäinen lähiökeskus
Setlementti, Jyrätie 6	HPK Juniorijääkiekko RY
Ars Häme, Jyrätie 6	Hämeenlinnan erityisasuntosäätiö
Ojoisten asukastupa	Hämeenlinnan Helluntailähetys Ry
Luotsi, Viisari, Majakka, pukuvuokraamo	Hämeenlinnan vapaaseurakunta
Tuuloksen vanhainkoti	Kissakoti Kattila
Lammin vanhainkoti	Virvelinranta
Hauhon Koivukoto	Mokia
Iittala, Sauvolan hyvinvointikeskus	Samaria

7 OVAT -RYHMÄTOIMINTA

OVAT, (Osallistu, Voimaannu, Aktivoitu ja Toimi). OVAT -ryhmät on Hämeenlinnan kaupungin kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintaa. Toiminta on tarkoitettu 17–65 -vuotiaille pitkäaikaistyöttömille. (Hämeenlinnan kaupunki, 2018.) Toimintaan voi ilmoittautua mukaan, jos on työtön nuori ja saanut vähintään 180 päivää työmarkkinatukea tai neljän kuukauden ajan toimeentulotukea. Ilmoittautua voi myös, jos on yli 25-vuotias ja on saanut vähintään 500 päivää työmarkkinatukea tai 12 kuukauden ajan toimeentulotukea. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001.)

OVAT -ryhmätoiminta sai alkunsa Hämeenlinnassa 2016. Hämeenlinnan kaupungilla oli Työpaikka-hanke vuosina 2013–2015, jolloin toiminnasta alettiin kehittää ryhmämuotoista. Näin ensimmäiset OVAT -ryhmät saivat alkunsa, ja tänä syksynä 2018 niitä on 13 kappaletta. Alkuun ryhmiä oli viisitoista, mutta yksi jäi pois vähäisen ilmoittautumismäärän vuoksi ja yksi siirrettiin osaksi avoimen ryhmätoiminnan tarjontaa.

7.1 OVAT -ryhmät Hämeenlinnassa syksyllä 2018

Hämeenlinnassa syksyllä 2018 toimii 13 OVAT -ryhmää:

- Taidepainotteinen ARX -ryhmä
- Taideolkkari
- Yhdessäoloa nuotiolla
- Ruokaa ja arjen taloutta RUTA
- Naisten hyvinvointi
- Mun elämä
- Nuorten peliryhmä
- Tuulimylly-teatteriryhmät
- Palstaryhmät
- Anime Club
- TUUNATEN -nuoret
- Valokuvausta ja taidetta
- Vertaisohjaajavalmennus

Seuraavassa esittelen kunkin ryhmän sisällön pääpiirteittäin, toiminnan tuottajan sekä paikan, jossa toiminta toteutetaan. Tiedot ryhmien sisällystöstä olen saanut Hämeenlinnan kaupungin toimittamasta esitteestä keväältä ja syksyltä 2018.

Taidepainotteisessa ARX -ryhmässä tutustutaan kuvataiteeseen monipuolisesti tilahahmottamisen, kolmiulotteisuuden, perspektiivin ja luonnosmaisten teosten kautta. Toimintapaikkana on ARX-talo Verkatehtaalla. Toiminta sopii kaikille. Ryhmätoiminnan tuottaa ARX.

Taideolkkari kokoontuu Kumppanuustalolla, jossa uusille taiteesta kiinnostuneille järjestetään matalan kynnyksen toimintaa taiteen ympärillä. Taideolkkari sopii kaikille. Ryhmätoiminnan tuottaa Kettuki Ry.

Yhdessäoloa nuotiolla -ryhmässä keskitytään rentoon yhdessäoloon nuotion äärellä. Ryhmä kokoontuu Samarialla Markkulantiellä, josta on yhdessä lähtö autokyydillä. Ryhmä on tarkoitettu miehille. Ryhmätoiminnan tuottaa Samaria Ry.

Ruokaa ja arjen taloutta – RUTA -ryhmässä työskentely painottuu terveellisen ja ravitsevan arkiruuan valmistukseen. Ruokarytmin merkitys ihmisen vireydelle ja hyvinvoinnille on myös tärkeää. Ryhmätoiminnan sisältöön kuuluu myös mahdollisuus hygieniapassin suorittamiseen, terveysliikunnan merkitys osana hyvinvointia, puhtaanapitoa, tekstiilinhoitoa, ruokupuutarhan rakentaminen, taimikasvatus sekä sadon hyödyntäminen. Paikana toiminnalle on Birger Jaarlin katu 21. Ryhmätoiminnan tuottaa Etelä-Hämeen Martat Ry.

Naisten hyvinvointi -ryhmä on tarkoitettu nuorille ja aikuisille naisille. Se on kehon ja mielen hyvinvointiin keskittyvä toiminnallinen ryhmä, jonka sisältö koostuu omasta terveydestä ja mielestä, ryhmätoimintataidoista,

naisuudesta, kehosta ja jaksamisesta. Jokaisesta neljän tunnin kerrasta yksi tunti on Pilatesta. Paikkana on FinFami Ry:n tilat Suomen Kasarmilla. Ryhmätoiminnan tuottaa FinFami Kanta-Häme Ry.

Mun elämä -ryhmässä tutustutaan omaa elämänhallintaa vahvistaviin tapoihin tarkoituksena valmistautua työnhakuun ja työelämän haasteisiin. Monipuolinen liikunta ja eri liikkumismuodot tulevat myös tutuiksi. Toiminta on tarkoitettu alle kolmekymmentävuotiaalle nuorille. Ryhmä koostuu uimahallille, josta siirtyminen Hämeenlinnan Seudun Nuorisoonnuille NUAS:in tiloihin Suomen Kasarmille. Ryhmätoiminnan tuottaa Hämeenlinnan Seudun Nuorisoonnot Ry ja Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy.

Nuorten peliryhmä on matalan kynnyksen tietokonepeliryhmä. Toiminta on tarkoitettu alle 29-vuotiaille. Paikkana on Poltinahon seurakuntatalon alakerta. Ryhmätoiminnan tuottaa Hämeenlinnan kaupungin nuorisopalvelut

Tuulimyly -teatteriryhmät tarjoaa matalan kynnyksen monipuolista ja keikelevaa teatteritoimintaa, jossa yhdistyy näyttelemine, kuiskaajan rooli, valo- ja äänisuunnittelu, tiedotustoiminta sekä lavastusten tekemine. Teatteriryhmä on tarkoitettu nuorille ja aikuisille ja sen paikkana on Taidekasarmi. Ryhmätoiminnan tuottaa Hurjatuotanto.

Palstaryhmä toteutetaan Hämeenlinnassa Jukolan viljelypalstalla. Ryhmässä on mahdollisuus opetella kasvattamaan satoa perinteisen kuokkaviljelyn avulla. Kasvatus aloitetaan siemenistä ja taimista. Ryhmässä saa myös tietoa ja taitoa parvekeviljelyyn. Palstaviljelyn tuotto jaetaan osallistujien kesken tuoreina raaka-aineina, joita voi käyttää omassa ruuanvalmistuksessa. Tämän lisäksi tutustutaan marjastukseen, sienestykseen sekä sadonkorjuuseen. Palstaryhmän toiminta sijoittuu kesään alkaen toukuuun alusta ja loppuen syyskuun lopussa. Ryhmätoiminnan tuottaa Luotisaatiö.

Anime Club -ryhmässä tutustutaan japanilaiseen kulttuuriin animen ja mangan kautta sekä katsotaan elokuvia ja sarjoja aiheen ympärillä. Piirtämisen ja askartelun lisäksi valmistetaan japanilaiseen kulttuuriin liittyvää ruokaa sekä leivonnaisia. Myös vaatteiden luominen cosplayhin liittyen on mahdollista. Ryhmä on tarkoitettu nuorille ja nuorille aikuisille. Toiminta tapahtuu Kumppanuustalolla. Ryhmätoiminnan tuottaa Hämeenlinnan kaupungin nuoriso- ja kulttuuripalvelut.

TUUNATEN -nuoret -ryhmässä pyritään, että osallistujat innostuisivat omasta kodistaan ja asumisestaan. Ryhmä tarjoaa tietotaitoa itsenäiseen elämiseen sekä mahdollisuuden omien huonekalujen tuunaukseen. Paikkana toimii Työpaja Tikki. Ryhmätoiminnan tuottaa Hämeenlinnan Seudun 4H-yhdistys Ry.

Valokuvausta ja taidetta on nuorille ja aikuisille suunnattu ryhmätoiminto, jossa käsitellään omaa elinympäristöä valokuvauksen ja kuvataiteen keinoin. Ammattitaiteilijat auttavat syventymään maalauksen ja valokuvan perusasioihin sekä vahvistamaan oman kuvailmaisun löytymistä. Paikkana toimii Taidekasarmi. Ryhmätoiminnan tuottaa Ars Häme Ry.

Vertaisohjaajavalmennusryhmän sisältönä on ruoka-, velka- ja talousohjaus, sovittelu, liikunta sekä vertaisohjaajuus. Tavoitteena on antaa osallistujille valmius toimia vertaisohjaajina sekä vahvistaa heidän vuorovaikutustaitojaan, jotka edistävät työllisyys- ja koulutuspolkua kohti ohjauksen alan opintoja tai työtehtäviä. Ryhmään halukkaille järjestetään valintaprosessi. Ryhmätoiminnan tuottaa Ulla Sara-Aho Tmi.

7.2 OVAT -ryhmätoiminnan tuottajaksi

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajaksi haluavan tulee ottaa yhteyttä OVAT -ryhmistä vastaavaan henkilöön. Tällöin sovitaan tapaaminen, johon osallistuu aina myös sosiaalisen tuen palveluiden päällikkö. Tapaamisessa palveluiden tuottajaksi haluavan tulisi esitellä tuotteensa ja sen tarpeellisuus, eli mitä toimintaa palvelun tuottaja olisi tarjoamassa pitkäaikaistyöttömille. Myös palvelun toteuttamiseen tarvittavien tilojen esittely on tarpeen, sillä Hämeenlinnan kaupungilla ei ole tarjota tiloja, ellei niistä erikseen sovita. Palvelujen esittelyssä tulee myös mainita, monelleko henkilölle palveluja on mahdollista tarjota kerrallaan. OVAT -ryhmät kokoontuvat vain kerran viikossa, mutta palvelurakenteesta riippuen tuottajalla saattaa olla mahdollista tarjota useammalle ryhmälle toimintaa, jolloin tuottajan näkökulmasta päiviä kertyisi viikolle enemmänkin kuin vain yksi. Erilaisten materiaalien ja oheistarvikkeiden tarve tulee myös huomioida, sekä se, tarjoaako palveluntuottaja ne itse, vai sisällyttääkö hän ne teemmäänsä tarjouspyyntöön. Tarjotun palvelun yksikköhinta per päivä kiinnostaa myös kaupunkia. Jos palvelun tuottajaksi haluavan esitys toiminnasta sopii kaupungin tavoitteisiin ja strategiaan tulee hänen lähettää tarjouspyyntö Hämeenlinnan kaupungin ostopalvelupäällikölle. Sovittaessa tarjouksen voi lähettää myös OVAT -ryhmistä vastaavalle henkilölle ja sosiaalisen tuen palveluiden päällikölle, jolloin he tarkistavat, että siitä löytyy tarvittavat tiedot ennen kuin se lähetetään ostopalvelupäällikölle. (Jokinen, haastattelu 8.10.2018.)

8 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TULOKSET

Alun perin Hämeenlinnan kaupungin ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan OVAT -ryhmiä syksyllä 2018 oli suunnitteilla viisitoista. Kaksi niistä peruttiin vähäisten ilmoittautumisien vuoksi sekä yksi ryhmä siirrettiin osaksi avointa ryhmätoimintaa. Näin ollen ryhmiä oli lopulta kolme toista, jotka kaikki osallistuivat tutkimukseen. Kaikki kyselytutkimukseen

osallistuvat vastaajat tiesivät tutkimuksesta etukäteen, koska olin varmistanut osallistumisen heidän taustaorganisaatioiltaan.

Vastauksia sain neljätoista, sillä yhdessä OVAT -ryhmässä on kaksi ohjaajaa, jotka molemmat osallistuivat tutkimukseen. Lähetin Webropol-kyselyn OVAT -ryhmistä vastaaville ohjaajille 12.10.2018. Sitä edelsi samana päivänä sähköpostitse lähetetty ennakoilmoitus kaikille kyselyn vastaajille. Aikaa kyselyyn vastaamiseen annoin kaksi viikkoa. Noin puolet vastasi annetussa ajassa ja loppuja muistutin vielä puhelimitse tai sähköpostilla. 15.11.2018 olin saanut kaikilta vastaukset, jolloin vastausprosentiksi kyselytutkimuksessani tuli 100.

Kyselyssä oli 26 kohtaa, joista yksi oli esitiedot ja yksi vapaa kenttä. Esitiedoissa kysyttiin vastaajan ikä sekä kokemus ryhmämuotoisesta ohjaamisesta vuosissa. Vapaassa kentässä annettiin kyselyn lopussa mahdollisuus kertoa vapaasti ajatuksia OVAT -toiminnan kehittämisestä tai antaa palautetta kyselystä.

Lopuissa 24 kohdassa esitettiin erilaisia OVAT -ryhmätoimintaan liittyviä väitteitä. Kysely oli rakennettu niin, että vain yksi väite näkyi kerrallaan, ja ne kaikki näkyivät kaikille samassa kronologisessa järjestyksessä, jonka olin kyselyn tekijänä laatinut. Jokainen kysymys oli pakollinen niin, että seuraavaan kysymykseen ei päässyt vastaamaan, jos ei ollut vastannut näkyvässä olevaan kysymykseen. Väitteisiin vastattiin viisikohtaisella Likert-asteikolla (täysin samaa mieltä - samaa mieltä - ei samaa mieltä eikä eri mieltä - eri mieltä - täysin eri mieltä), jota täydensi vastausvaihtoehto ”ei koske minua”. Osaan kysymyksistä oli liitetty vapaan sanan kenttä siten, että jos vastaaja esimerkiksi vastasi olevansa eri mieltä, vastaukselle pyydettiin perusteluja. Etenemisen edellytyksenä oli kenttään vastauksen kirjoittaminen.

Väitteet oli jaettu neljään osa-alueeseen: ryhmämuotoinen ohjaus, yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa, työturvallisuus ja OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit. Seuraavaksi käsitellään kyselyn tuloksia osa-alueittain, väite kerrallaan.

8.1 Ryhmämuotoinen ohjaus

OVAT -ryhmätoiminnan ohjaaminen on vastannut odotuksiani.

täysin samaa mieltä	4
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	2
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Suurimmalla osalla vastaajista on ohjaaminen vastannut odotuksia. Tämä voi johtua siitä, että ohjaajalla on ennestään kokemusta ryhmämuotoisesta ohjaamisesta tai siitä, että sama OVAT -ryhmä on ollut jo aikaisempina vuosina käynnissä. ”Ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastanneiden kohdalla kysymyksen asetteluun peilaten voi olla, että varsinaisia odotuksia ei ole ollutkaan. ”Eri mieltä” vastasi yksi vastaaja.

OVAT -ryhmätoiminnassa pitäisi olla enemmän kuin yksi ohjaaja.

täysin samaa mieltä	6
samaa mieltä	3
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	2
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	1
ei koske minua	0

Kaksi vastasi ”ei samaa mieltä eikä eri mieltä”. Heidän kohdallaan voisi olettaa olevan samantekevää ryhmätoiminnan kannalta, montako ohjaaja ryhmällä on. Vastausvaihtoehdoissa ”täysin samaa mieltä” ja ”samaa mieltä” pyydettiin lisäselvitystä tekstikentässä. Vastauksissa toistui asiakaslähtöisyys. Kaksi vastaajista olivat sitä mieltä, että ryhmän vetämiseen riittää yksi ohjaaja.

OVAT -ryhmätoiminnassa toteutuvaa viikoittaista tuntimäärää tulee lisätä.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	2
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	7
eri mieltä	2
täysin eri mieltä	2
ei koske minua	0

”Ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastanneiden osuuden ollessa yli puolet kaikista vastanneista on oletettavaa, että nykyiset tuntimäärät ovat sopivia. Tuntimäärän sopivuus voi johtua joko ajatuksesta asiakkaiden kyvystä osallistua ryhmiin tai ohjaajien mahdollisuuksista löytää omista kalenteistaan enemmän aikaa ryhmien ohjaamiseen. Samat syyt saattavat päteä myös ”eri mieltä” tai ”täysin eri mieltä” vastanneiden kohdalla. ”Samaa mieltä” vastanneiden kohdalla syynä voi olla OVAT -ryhmän rakenne, joka on muodostettu pitkäjänteiseksi ja konkreettisesti tavoitteelliseksi toiminnaksi.

Ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa vetävällä ohjaajalla tulee olla aiempaa kokemusta ryhmämuotoisesta ohjauksesta.

täysin samaa mieltä	4
samaa mieltä	3
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	4
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	1
ei koske minua	0

Yli puolet vastaajista oli aiemman kokemuksen kannalla. Kaksi aiempaa kokemusta vähempiarvoisempaa pitävää vastaajaa saattavat kokea ihmisen kohtaamisen taidon tärkeämpänä kuin aiemman kokemuksen. Kuitenkin ”ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastanneita oli kolmasosa. Tässä tapauksessa kokemus ohjaamisesta saattaa limittyä tarjolla olevan ryhmätoiminnan sisällön kanssa niin, että sisältö ohjaa toimintaa vähintään yhtä paljon kuin ohjaaja itse.

Ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan ryhmätarjonta ja yksittäisen ryhmän sisältö ovat osallistujien kannalta olennaisempia kuin ohjaajan aiempi kokemus ryhmämuotoisesta ohjaamisesta.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	2
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	6
eri mieltä	3
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Tässä varmistuu edellisen väittämän kohdalla oleva ajatus sisällön ohjaamisesta toiminnassa ohjaajan kanssa kolmasosan vastatessa ”täysin samaa mieltä” tai ”samaa mieltä”. Kolme vastaajista pitää ohjaajan kokemusta osallistujien kannalta olennaisina, kun taas kuusi vastaajaa ei ole samaa

mieltä eikä eri mieltä. Tässä epäloogisuudessa verrattuna edellisen väittämän vastauksiin voi olla kyse siitä, kuinka kiinnostavia ryhmätoiminnot ovat ja miten ne on markkinoitu osallistujille. Osallistuminenhan on vapaaehtoista ja usein asiakkaasta lähtöisin, samoin kuin ryhmätoimintaan haikutuminen.

8.2 Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

Tiedän Hämeenlinnan kaupungin OVAT -ryhmätoiminnoista vastaavan henkilön.

täysin samaa mieltä	7
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Kaikki Hämeenlinnan kaupungin OVAT -ryhmätoimittajat tietävät OVAT -ryhmätoiminnoista vastaavan henkilön, mikä osaksi johtunee siitä, että kaupungille ryhmätoimintaa tarjotessaan tuottajat tapaavat OVAT -ryhmätoiminnoista vastaavan henkilön. Joka tapauksessa OVAT -ryhmistä vastaavan henkilön tiedot ovat hyvin saatavilla Hämeenlinnan kaupungin sivuilta.

Saan tarvittaessa riittävän nopeasti yhteyden OVAT -ryhmistä vastaavaan henkilöön.

täysin samaa mieltä	3
samaa mieltä	3
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	2
eri mieltä	5
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Yhteydenpito tuottajan ja tilaajan välillä tapahtuu pääsääntöisesti sähköpostilla. Kuusi vastaajista on tyytyväisiä yhteydenpidon tehokkuuteen OVAT -ryhmistä vastaavan henkilön kanssa. ”Ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastasi kaksi ja ”eri mieltä” vastasi jopa viisi vastaajaa.

Saan tarvittaessa riittävän nopeasti yhteyden tilaajapuolen asioista vastaavaan tahoon.

täysin samaa mieltä	3
samaa mieltä	1
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	3
eri mieltä	6
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Neljä vastaajista saa tällä hetkellä riittävän nopeasti yhteyden tilaajapuolen asioista vastaavaan tahoon. Kuuden vastaajan kohdalla yhteydenpito ei vastaa odotuksia, ja kolme vastaajaa ei katsonut olevansa samaa eikä eri mieltä.

Saan Hämeenlinnan kaupungilta tarvitsemani tuen asiakkaisiin liittyvissä asioissa.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	3
eri mieltä	2
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Kahdeksan vastaajan kohdalla suunta on oikea, mutta viiden kohdalla on vielä parantamisen varaa.

Saan Hämeenlinnan kaupungilta tarvitsemani tuen tuottajan sekä tilaajan välisissä asioissa.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	4
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	1

Kahdeksan vastaajaa kokee saavansa tarvitsemansa tuen, mutta neljän ”ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastanneen kohdalla kyse voi olla siitä, että

prosessina OVAT -ryhmän vetäminen toimii kaupungin kanssa kuten ohjaaja on etukäteen kuvitellutkin ja että ohjaajan perustehtävään ei sellaisenaan tarvitsisi tulla suuria muutoksia. Yksi vastaaja koki, etteivät väittämässä mainitut asiat koskeneet häntä. Kyse voi olla siitä, ettei hän ole niinkään päättämässä OVAT -ryhmän toiminnoista, vaan toimii ohjaajana annetussa tehtävässään osana isompaa organisaatiota.

Toivon Hämeenlinnan kaupungilta tiiviimpää yhteydenpitoa.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	3
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	5
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	2
ei koske minua	0

Kolme vastaajista on tyytyväisiä yhteydenpidon taajuuteen. Viiden kohdalla saattaa olla toive tiiviimpään yhteydenpitoon, mutta varsinaisia syitä tai kehitysehdotuksia ei niinkään ole. Vastausvaihtoehdoissa ”täysin samaa mieltä” ja ”samaa mieltä” pyydettiin lisätietoa tekstikentässä. Niissä esiin nousi parannettavuus sähköposteihin vastaamisessa.

8.3 Työturvallisuus

Koen työnteon OVAT -ryhmän ohjaajana turvalliseksi.

täysin samaa mieltä	4
samaa mieltä	9
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Kaikki OVAT -ryhmien ohjaajat kokevat työtekonsa turvalliseksi.

Olen kokenut epävarmuutta pärjäämisestäni ohjaajana.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	5
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	6
täysin eri mieltä	2
ei koske minua	0

Kahdeksalla vastaajista ei ole tullut epävarmuuden tunnetta ohjatessaan ryhmää, mutta viidellä on ollut epävarmuuden kokemuksia.

Olen kokenut itseeni kohdistuvaa henkistä uhkaa OVAT -ryhmää ohjatesani.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	1
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	2
eri mieltä	4
täysin eri mieltä	6
ei koske minua	0

Kymmenen vastaajista ei ole kokenut henkistä uhkaa OVAT -ryhmää ohjatessaan. Kaksi, jotka ovat vastanneet "ei samaa mieltä eikä eri mieltä" ovat saattaneet kokea henkistä uhkaa, mutta sen tarkempi määrittely on tapauskohtaisesti vaikeaa ja oman henkilökohtaisen tulkinnan varassa, ylittääkö kyseinen tapaus uhan kynnyksen. Yksi vastaajista on vastannut "samaa mieltä". Tässä vaihtoehdossa kysyttiin lisäkysymyksenä, oliko vastaaja hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta. Vastaajalla ei ole ollut tarvetta tukeen tai sen hakemiseen.

Olen kokenut itseeni kohdistuvaa fyysistä uhkaa OVAT -ryhmää ohjatesani.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	0
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	6
täysin eri mieltä	7
ei koske minua	0

Kukaan vastaajista ei ole kokenut fyysistä uhkaa ohjatessaan OVAT -ryhmää.

Olen kokenut turvattomuuden tunnetta OVAT -ryhmää ohjatessani.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	2
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	1
eri mieltä	3
täysin eri mieltä	7
ei koske minua	0

Turvattomuuden tunteen määrittelyn vaikeus saattaa olla yhden vastaajan syynä vastata ”ei samaa mieltä eikä eri mieltä”. Kahdelta ”samaa mieltä” vastanneilta kysyttiin lisäkysymyksenä, oliko vastaaja hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostaan tai Hämeenlinnan kaupungilta. Vastauksista kävi ilmi, että neuvoa on kysytty, joskin samaan aikaan on epäilty omaa itseä siitä, että kyseessä olisi vain epämääräinen aavistus, eikä todellisuuteen perustuva turvattomuuden tunne.

Hämeenlinnan kaupungin tulee yhteistyössä ohjaajien kanssa etukäteen määritellä, kuinka matala yhteydenoton kynnyks on, jos kohtaa ongelmallanteen ryhmätoiminnan tuottamisessa.

täysin samaa mieltä	6
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	1
ei koske minua	0

Kaksitoista vastaajista on ennalta määriteltyjen kriteerien kannalla, kun taas yksi vastaajista on täysin eri mieltä.

8.4 OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

OVAT -ryhmätoiminnan tuottamiseen liittyvät toimintatavat ovat Hämeenlinnan kaupungin kanssa selkeitä.

täysin samaa mieltä	1
samaa mieltä	4
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	6
eri mieltä	2
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Viiden vastaajan ollessa samaa mieltä väittämän kanssa jää kuitenkin tunne siitä, että kuuden vastaajan kohdalla OVAT -ryhmätoiminnan tuottamiseen liittyvät toimintatavat ovat jääneet ehkä epäselviksi. Niiden toimintatapojen osalta, mitä vastaajat tuntevat, asiat menevät hyvin. Kahden vastaajan mielestä OVAT -ryhmätoiminnan tuottamiseen liittyvät toimintatavat Hämeenlinnan kaupungin kanssa eivät ole selkeitä.

Toivon Hämeenlinnan kaupungilta ohjeistusta, joka kuvaa OVAT -ryhmätoiminnan palvelun tuottamisen prosessin aina ensimmäisestä yhteydenotosta OVAT -ryhmätoiminnan aloittamiseen.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	7
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	4
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

”Ei samaa mieltä eikä eri mieltä” vastanneiden neljän vastaajan mukaan tähän asti toiminta on sujunut hyvin, mutta mahdollinen prosessin kuvaus voisi helpottaa toiminnan aloitusta. Yhdeksän vastaajan mielestä prosessin kuvaava ohjeistus pitäisi olla olemassa.

Ryhmätoiminnan palvelun tuottamisen ohjeistuksessa tulisi olla muun muassa palvelun tuottajan ja tilaajan vastuut sekä velvollisuudet.

täysin samaa mieltä	5
samaa mieltä	8
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	0

Kaikki kolmetoista vastaajaa toivovat selkeyttä palvelun tilaajan ja tuottajan välille liittyen kunkin vastuisiin ja velvollisuuksiin.

Hämeenlinnan kaupungin tulee ottaa käyttöön kaikille OVAT -ryhmätoiminnan palveluntuottajiksi hakeutuville yksi yhtenäinen tarjouspohja, joka ohjaa antamaan vaadittavat tiedot tarjousta laatiessa.

täysin samaa mieltä	2
samaa mieltä	5
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	3
eri mieltä	2
täysin eri mieltä	1
ei koske minua	0

Seitsemän vastaajaa oli yhtenäisen tarjouspohjamallin puolella, kolme vastaajista eivät ehkä ole varmoja varsinaisen tarjouspohjan tarpeellisuudesta, mutta olisivat kuitenkin jonkinlaista ohjeistusta vailla. Kolme vastaajaa oli väittämää vastaan. Taustalta voi löytyä ajatus ja vaatimuskin kokonaisvaltaisesta kyvykkyydestä hallita palvelun tuottamisen prosessit palvelun itsensä laadun takaajana.

Minulla on halu kehittää OVAT -ryhmätoimintaa ja sen prosesseja yhdessä Hämeenlinnan kaupungin kanssa.

täysin samaa mieltä	5
samaa mieltä	5
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	2
eri mieltä	0
täysin eri mieltä	0
ei koske minua	1

Selkeällä enemmistöllä on halu olla kehittämässä OVAT -ryhmätoimintaa ja sen prosesseja. Kahdella vastaajista saattaa olla halu ohjata jo toimivaa ryhmätoimintaa eikä niinkään käyttää enempää aikaansa toiminnan kehittämiseen, jos se vie aikaa pois muilta töiltä. Yksi vastaajista ei koe, että toiminnan kehittäminen koskisi häntä.

Toivon lisää työkaluja toiminnan kehittämisen tueksi. Esimerkiksi kohde-ryhmien tunnistamiseen, asiakkaiden kanssa toimimiseen, sisältöjen kehittämiseen.

täysin samaa mieltä	0
samaa mieltä	7
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	3
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	1
ei koske minua	1

Eri mieltä väittämän kanssa olevat ovat halukkaita kehittämään kaupungin kanssa ryhmätoimintaa, mutta varsinaisia työkaluja he eivät toivo. Kyse saattaa olla siis suuremmista linjoista, kuten OVAT -ryhmätoiminnan prosessien kuvaukseen liittyvistä asioista ja niiden kehittämisestä. Samanlaisia johtopäätöksiä voisi tehdä myös niiden vastaajien kohdalla, jotka ovat vastanneet "ei samaa mieltä eikä eri mieltä". Valtaosa vastaajista kuitenkin vastasi olevansa samaa mieltä.

OVAT -ryhmien esittelytekstit (esitteet ja www -sivut) tulee tehdä yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa.

täysin samaa mieltä	4
samaa mieltä	6
ei samaa mieltä eikä eri mieltä	0
eri mieltä	1
täysin eri mieltä	2
ei koske minua	0

Kymmenen vastaajista oli samaa mieltä väittämän kanssa, kun taas loput kolme oli eri mieltä asiasta. Eri mieltä tai täysin eri mieltä asiassa olevien mielestä voisi kuvitella olevan pelko siitä, että Hämeenlinnan kaupunki tiilajana sanelisi ryhmän tavoitteet sekä tuotettavan sisällön.

Tässä voit kertoa vapaasti lisää ajatuksiasi OVAT -toiminnan kehittämisestä tai antaa palautetta tästä kyselystä.

”Ovat-ryhmään ilmoittautuu kaupungin kautta silloin tällöin asiakkaita, jotka eivät koskaan ilmesty paikalle, mutta joiden aloittamispäivästä ei ole tietoa. Asiakkaat jäävät nimiksi listalle ja varaavat tyhjiä paikkoja.”

”Kaupungille kerättävä tilastointi on hankalaa, sillä tilastopohja on jäykkä ja osittain monitulkintainen. Kaavat eivät toimi, mikäli merkintätapakirjaimia muokkaa.”

”Ovat-ryhmätarjonta tuntuu todella monipuoliselta ja on hienoa, kuinka monet eri tahot ovat lähteneet mukaan toimintaan järjestämään ryhmiä. Monipuolisen tarjonnan ylläpitäminen on tärkeää.”

”Työskentely on kyllä antoisaa näissä ryhmissä. Hienointa on nähdä osallistujien kehittyminen niin lyhyessä kuin pitkässä juoksussa. Toivoisin kaupungilta pitkäjänteisempää suhtautumista OVAT toimintaan palvelun tuottajien näkökulmasta. Tarjouspyyntöjen viivästyminen tuo epävarmuutta toimintaan. Ehdottoman tärkeää olisi että sopimukset tehtäisiin pariksi vuodeksi eteenpäin kerrallaan. Lisäksi välillä paikallaoloilmoittautumisten kanssa ongelmia jos tulee joitain poikkeuksia.”

”Toivon, että tämän kyselyn pohjalta mietittäisiin vastauksia näissä ryhmissä heränneisiin kysymyksiin ja yhteistyön kehittämistarpeisiin selkeitä ohjeistuksia ohjaajia varten.”

”Kiitos 😊.”

”Tärkeintä olisi, että ryhmä olisi kasassa heti ensimmäisestä kerrasta lähtien ja että ohjattavat olisivat varautuneet ryhmätyöskentelyyn ja selvillä ryhmän tavoitteista ja toimintatavoista. Nyt menee kamalasti aikaa samojen asioiden kertaamiseen jokaisen osallistujan kanssa erikseen. Ryhmäni kasaantuivat tipottain ja se häiritsi ohjausta.”

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

OVAT -ryhmätoiminta on sellaisenaan vastannut kyselytutkimukseen osallistujien odotuksia, vaikka kehitettävää kokonaisuudessa onkin. Toiminnan parantamista toivotaan muun muassa OVAT -ryhmätoiminnan aloittamiseen liittyvien prosessien selkeyttämisessä, sekä yleisesti Hämeenlinnan kaupungin kanssa käytävän yhteydenpidon kohentamisessa. Hämeenlinnan kaupungin kanssa liittyviin toimintatapoihin tulisi kiinnittää huomiota. Vastausten perusteella asiakkaiden määrään sekä heidän valintaansa on liittynyt ongelmia. Toisena huomiona oli asiakkaisiin liittyvät sopimukset, poissaolokäytännöt ja niiden selkeyttäminen sekä tiedon kulku ohjaajille asti. Tutkimustuloksissa nousi myös monesti esiin asiakaslähtöisyys. Vaapaan sanan kentässä ryhmätoiminnan odotuksiin liittyen on tullut vastajalle yllätyksenä asiakkaiden heikot mahdollisuudet tulla työllistetyiksi.

Asiakaslähtöisyyttä vastaajat käsittelivät monelta eri kantilta. Kuinka varmistaa asiakkaiden ryhmätyöskentelyn työrauha esimerkiksi sillä, että kaupungin kanssa varmistettaisiin ennen ryhmän alkua kokonaisuusallistujamäärä ja niin, että toiminta aloitettaisiin heti ensimmäisellä kerralla sillä ryhmällä, joka on siihen ilmoittautunut. Kyselyssä vastaajat lähestyivät työturvallisuutta myös asiakkaiden kautta. Kuinka kohdata haastava asiakas, tai miten hoitaa haastava tilanne asiakkaan kanssa, oli kyse sitten työrauhan takaamisesta tai keskustelusta asiakkaan kanssa, jos asiakas esimerkiksi alkaisi puhua masennuksestaan. Kyselyn tuloksissa kysyttiin sosiaalitiön näkökulmaa edellä mainittuihin tapauksiin, sekä useamminkin todettiin, että toinen työntekijä olisi suurena apuna ryhmää ohjattaessa. Asiakas saattaa useinkin tarvita yksilöllisempää huomiota, vaikka vain hetkellisetikin. Toisen työntekijän läsnäolo mainittiin myös eduksi työnohjauksellisen keskustelun mahdollistajana. Epävarmuutta ohjaajana ovat myös tuoneet tilanteet, joissa osallistujia vaatisi sillä hetkellä yksilöllisempää huomiota, esimerkiksi tilanteessa, jossa ohjaajalle tulisi epäily asiakkaan olevan humalassa. Tämä toi uudestaan tarpeen toiseen ohjaajaan. Vastauksissa tuli myös esiin, etteivät ohjaajat tiedä, miten hankalissa tilanteissa tulisi toimia.

Väittämässä, jossa toivotaan Hämeenlinnan kaupungilta tiiviimpää yhteydenpitoa, nousi esiin huoli asiakkaan näkökulmasta tilanteessa, joka koskee asiakkaan poissaoloa ja ennen kaikkea sen tiedon kulkua tilaajalle. Opintoihini liittyvässä erikoistavassa harjoittelussa tutustuin kulttuuri- ja taidelähtöisiä menetelmiä käyttäviin OVAT -ryhmiin sekä haastattelin näissä ryhmissä ryhmien ohjaajia ja osallistujia, tarkoituksena löytää kehitettäviä osa-alueita toiminnasta. Yksi esiin noussut ajatus oli, että OVAT -ryhmän ohjaajille kehitettäisiin sähköinen kalenterijärjestelmä vain OVAT -ryhmiin liittyen. Tähän kalenterijärjestelmään ohjaajan olisi sitten tarkoitus liittää osallistujien yhteystiedot, jolloin kaikki saisivat helposti ja varmasti tiedon esimerkiksi tapaamisen peruuntumisesta ohjaajan sairastumisen takia. Samainen kalenterijärjestelmä palvelisi myös OVAT -ryhmän ohjaajan sekä Hämeenlinnan kaupungin välistä yhteydenpitoa, koska kaikki OVAT -ryhmien toimintaan liittyvät toiminnot ja yhteydenpidot olisivat samalla alustalla. Tämä olisi varmasti tarpeellinen jatkotutkimuksen ja kehitystyön aihe. Uuden OVAT -ryhmän kokoamiseen liittyen toivotaan myös tiiviimpää yhteydenpitoa. Silloin, kun uusi ryhmä alkaa, olisi hyvä pitää jonkinlainen suunnitelupalaveri koskien alkavaa kautta. Tarjouspyynnöistä ja niiden päätöksistä toivotaan myös aikaisemmassa vaiheessa vuotta tietoa.

Toinen jatkotutkimusaihe ja kehitystehtävä voisi tutkimuksessa esiin tulleiden vastausten perusteella olla jonkinlainen prosessikaavio tai yleensä OVAT -ryhmätoiminnan prosessia kuvaava ja selkeyttävä työ. Työn tuloksena olisi määritelty OVAT -ryhmätoiminnan palvelun tuottamisen prosessin alusta, jolloin joku haluaisi tuottaa OVAT -ryhmätoimintaa aina sen loppuun, jolloin ensimmäinen kausi ryhmätoimintaa olisi ohi. Prosessissa

olisi myös eriteltynä palvelun tuottajan ja tilaajan vastuut sekä velvollisuudet. Tätä toivoi kyselyyni kolmestatoista vastaajasta kaksitoista.

Toiminnan kehittämisen tueksi toivotut työkalut kiteytyivät tapoihin, jolla kohdata haastava tilanne ryhmää ohjattaessa. Tähän liittyen ajatus toisesta ohjaajasta nousi usein esiin. Kyse tietysti on rahasta, mutta jos toimintaa tuottavalla taholla olisi mahdollisuus tarjoutua laatiessaan budjetoida toinen ohjaaja ryhmään, se käsittääkseni ei olisi kaupungilta pois, vaan päinvastoin. Toiveena oli myös kattavampi pohjatieto osallistujista sekä sisällön kehittäminen myös tilaajan näkökulmasta niin, että tilaaja tutustuisi palvelun tuottajan mahdollisuuksiin tuottaa kyseistä palvelua. Asiakkaiden usein ollessa monenlaisen tuen tarpeessa, kahdella ohjaajalla olisi mahdollisuus keskittyä samanaikaisesti sekä ryhmän ohjaamiseen että asiakkaiden kuuntelemiseen ja motivointiin. Läsnäolo ja kohtaaminen tulisi tällöin paremmin toteutettua, kun ei tarvitsisi ainoastaan ohjata ryhmää. Turvallisuustekijät ja tunne turvallisuudesta ohjaajan näkökulmasta nousivat myös esiin. Tärkeänä seikkana pidettiin myös työhönsäntymättömyyden näkökulmasta käyty keskustelut, jonka kaksi ohjaajaa OVAT -ryhmätoiminnassa mahdollistaa. Ohjaajien lukumäärän kasvun tukeminen niin tilaajan kuin myös tuottajaorganisaation puolelta vahvistaisi olennaisesti työturvallisuutta ja sitä kautta myös asiakaslähtöisyyttä.

Vastauksissa toiminnan kehittämisen tueksi toivotuista työkaluista nousi esiin myös asiakkaan kanssa toimiminen. Mikä on sosiaalityön näkökulma, jos asiakkaan kanssa tulee ongelmatilanteita? Miten asiakas on kokenut toiminnan sisällön sopivan itselleen? Mitkä ovat asiakkaan lähtökohdat ja tavoitteet toiminnan suhteen, muun muassa taustakoulutus opinnollistamisen näkökulmasta? Yksi vastaajista toivoo myös tarkempaa kuvausta toimintaan osallistuvasta henkilöstä, sekä yhdyshenkilöä, johon voi tarvittaessa ottaa yhteyttä. Muita toiminnan kehittämisen tueksi haluttuja työkaluja olivat sisältöjen kehittämiseen ja toiminnan tavoitteiden tarkentamiseen liittyen.

Yhteydenpito OVAT -ryhmistä vastaavaan henkilöön sekä tilaajapuolen asioista vastaavaan tahoon tapahtuu sähköpostilla. Kaikki vastanneet eivät kokeneet saavansa yhteyttä tarpeeksi tehokkaasti, joten OVAT -ryhmiin liittyen voisi ajatella sovittavan jokin tietty sana tai lause, joka kirjoitettaisiin aina sähköpostin aihekenttään, jotta se eroaisi OVAT -ryhmätoiminnasta vastaavalle henkilölle sähköpostitulvaa selvittäessään. Esimerkiksi kapiteeleilla OVAT / RYHMÄN NIMI. Näin viestinnän yhdenmukaistaminen aihekentän kohdalla voisi tuoda selkeyden ja riipeyden niiden tilanteiden kohdalla, missä sitä tarvitaan. Yhteydenoton kynnystä määrittelevässä väittämässä eri mieltä vastanneen ajatuksena on ehkä ollut, ettei ennalta saisi määrittellä kriteereitä yhteydenottoon, jotta kukaan ei ajattelisi, ettei voi ottaa yhteyttä, jos siitä ei ole erikseen sovittu. Ajatuksena kuitenkin olisi, että kukaan ei ajattelisi asian olevan liian pieni, jonka seurauksena yhteydenottoa ei tapahtuisi. Tätä tilaajan tulisi erityisesti painottaa.

Hämeenlinnan kaupungin ollessa tilaajana ei mielestäni olisi liikaa toivottu, että kaupunki järjestäisi vaikka luennon esimerkiksi haastavan asiakkaan kohtaamisesta ja eri keinoista haastavien tilanteiden purkamiseen. Fyysisenkin uhan varalle ohjaajilla pitäisi olla suunnitelmat siihen, miten tilanteista pääsee eroon ja mikä on protokolla kyseisten tilanteiden varalle. Fyysistä uhkaa ei ole kukaan vastaajista OVAT -ryhmää ohjatesaan kokenut, mutta turvattomuuden tunnetta kylläkin. Turvattomuuden tunteen määrittely ennalta on aina vaikeaa, koska ryhmät, tilanteet ja ohjaajat ovat kaikki erilaisia. Turvattomuuden tunnetta on kuitenkin herättänyt tietämättömyys asiakkaiden taustoista. Hyvänä asiana tietämättömyydessä eräs vastaaja pitää sitä, ettei ennako-oletuksia tule tehtyä, mutta tunne siitä, että jotain kuitenkin pitäisi tietää, on vahva. Voisiko asiakkaalta pyytää suostumusta olennaisten tietojen välittämiseen, jos sosiaalityöntekijä näkisi siihen tarvetta? Tarpeenkin kriteerit voisi suunnitella etukäteen. Jos tämä käytäntö olisi vakinaistettu ja ohjaajat myös tietäisivät tämän, heidän ei tarvitsisi itsekseen pohtia näitä asioita, vaan luottaisivat asiakkaan ”lähettävän” tahon tulkintaan tietojen tarpeellisuudesta. Epävarmuuteen ohjaajana oloon helpotti oman lähiesimiehen tuki sekä tieto siitä, että ongelmatilanteiden purkamista voi myös toteuttaa ottamalla yhteyttä kaupungin edustajiin.

Kyselyn tulosten perusteella olisi suotavaa tilaajan järjestää OVAT -ryhmätoiminnan palvelun tuottajille ja ennen kaikkea ohjaajille yhteinen verkostotapaaminen, jossa avoimesti keskusteltaisiin kehittämisen kohteista, sekä molemminpuolisista mahdollisuuksista toteuttaa niitä.

10 POHDINTA

Tutkimukseni aineisto on suhteellisen pieni. Se on kuitenkin suurin mahdollinen olemassa olevaan toimintaan suhteutettuna. Hämeenlinnan kaupunki on tällä hetkellä pioneerina OVAT -ryhmätoimintaa tarjotessaan, joten suurempaa otantaa ei olisi voinut toivoakaan. Vastausprosentin ollessa sata voi pohtia, ovatko vastaajat kokeneet olleensa pakotettuja kyselyyn vastaamisessa, sillä lähestyin ensin heidän esimiehiään kysyäkseni lupaa ohjaajien kyselyyn osallistumiseen. Tämä herättää myös kysymyksen siitä, ovatko vastaajat kokeneet painetta vastausten kaunisteluun tietäessään, että esimiehensä ovat tietoisia heidän osallistumisestaan tutkimukseen. Kyselytutkimuksen riski verraten haastatteluun on, että vastaaja ei välttämättä ymmärrä kyselyssä esitettyä väitettä siten kuin kyselyn laatija on sen tarkoittanut. Vastavuoroisesti kyselytutkimuksen etuna ja aitona kehittämistyön eteenpäin viejänä on anonymiteetti, jota haastattelussa ei voi olla. Kaiken kaikkiaan OVAT -ryhmien tuottajien ja Hämeenlinnan kaupungin välinen toiminta ja sen perustelut pohjautuvat yhteistyöhön ja kokonaisvaltaisen toiminnan kehittämiseen. Ohjaajien halu kehittää toimintaa asia-

kaslähtöisen toiminnan takaamiseksi antaa Hämeenlinnan kaupungille hyvät lähtökohdat vahvistaa yhteistyötä palvelun tuottajien kanssa ja näin varmistaa OVAT -ryhmätoiminnan jatkuvuus tulevillekin vuosille.

Tulevan maakuntauudistuksen myötä työllisyyden hoito siirtyy Kanta-Hämeen kunnilta maakuntaan. Tässä muutoksessa olisi tärkeää muistaa osana työllisyyden hoitoa myös ne ihmiset, joiden arjessa pärjääminen on kiinnitettyä sosiaaliseen kanssakäymiseen ja toimintaan, joka motivoi yhdessä tekemiseen ja sitä kautta henkilökohtaiseen kehittymiseen. OVAT -ryhmätoiminta ryhmämuotoisena kuntouttavana työtoimintana on ansainnut paikkansa yhtenä työllisyyttä edistävänä toimenpiteenä. Asiakkaan pitäminen toiminnan keskiössä on monin tavoin perusteltua, mutta yhä tihenevässä tahdissa toteutuvien organisaatiomuutosten keskellä on syytä muistaa, että ilman hyvinvoivia ja hyvillä työkaluilla työskenteleviä työntekijöitä kaikkien kuntalaisten oikeudet olla oman elämänsä itsemäärääviä toimijoita heikkenee. OVAT -ryhmätoimintaan liittyvän toiminnan tulee jatkossakin olla läpinäkyvää ja avoimesti keskustelevaa, jotta oikeutus ryhmämuotoiseen kuntouttavaan työtoimintaan niin Hämeenlinnan seudulla kuin tulevaisuudessa koko maakunnan alueellakin on ansaittua.

LÄHTEET

- Avainsäätiö (2018). Työnsyrjä –hanke. Haettu 17.9.2018 osoitteesta http://www.avainsaatio.fi/hanke_tyonsyrja.php
- Duunitori (2018). Omavalmentaja. Hämeenlinnan kaupunki. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <https://duunitori.fi/tyopaikat/tyo/hameenlinnan-kaupunki-omavalmentaja-hameenlinna-smsol-5612774>
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (2018). Tiedotteet 2018. Haettu 8.11.2018 osoitteesta <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/-/tyottomuusvaheni-elokuussa-kaikissa-hameen-kunnissa-kanta-hame-ja-paijat-ham-1>
- Holopainen, S. (2012). *Asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta ja sen vaikutuksesta elämönhallintaan*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Haettu 31.10.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/handle/10024/44192>
- Huhtala, T. (2016). *Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden arviointi työntekijöiden näkökulmasta*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 31.10.2018 osoitteesta https://hamk.finna.fi/Record/theseus_hamk.10024_106714
- Huttunen, N., Mikkonen, E. (2015) Kuntouttava työtoiminta: Kotkan-Haminan seudun työvoiman palvelukeskus Väylän asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Lahden ammattikorkeakoulu. Haettu 31.10.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/handle/10024/102186>
- Hämeen liitto. (2018). Häme työllisyyskatsaus syyskuu 2018. Haettu 8.11.2018 osoitteesta <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/29896059/Ty%C3%B6llisyyskatsaus+syyskuu+2018/cb0e11ed-5205-494a-a432-0d540b4c26aa>
- Hämeenlinnan kaupunki (2018f). Elinvoimainen asumiskaupunki. Virta-hanke. Haettu 14.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Paatokseteko-ja-talous/Strategia/Kehittamishankkeet1/EVO-hankkeet-elinvoima-ohjelman-hankkeet/>
- Hämeenlinnan kaupunki (2018e). Hyvinvointia edistävä kaupunki. Stage – Media ja kulttuuripainotteinen nuorten työllisyysuhanke. Haettu 14.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Paatokseteko-ja-talous/Strategia/Kehittamishankkeet1/Lasten-ja-nuorten-palveluiden-kehityshankkeet/>

Hämeenlinnan kaupunki (2018h). International talents in Kanta-Häme. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Paatoksen-teko-ja-talous/Strategia/Kehittamishankkeet1/EVO-hankkeet-elinvoima-ohjelman-hankkeet/International-talents-in-Kanta-Hame/>

Hämeenlinnan kaupunki (2017a). Kanta-Hämeen MYP. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. Haettu 14.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Kanta-Hameen-MYP/>

Hämeenlinnan kaupunki (2018b). Ketterimmät – Hämeenlinnan seudun työllisyysohjelma. Haettu 4.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Ketterimmat---Hameenlinnan-seudun-tyollisyysohjelma/>

Hämeenlinnan kaupunki (n.d.c). Ketterimmät – Hämeenlinnan seudun työllisyysohjelma 2017–2025 Tilastoraportti. Haettu 6.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/pages/157457/Ty%C3%B6llisyysohjelma/Ty%C3%B6llisyys%202017-12.html>

Hämeenlinnan kaupunki (n.d.d). Ketterimmät – tarkennettu toteuttamissuunnitelma 2017–2019. Haettu 6.9.2018 osoitteesta http://www.hameenlinna.fi/pages/37528784/Toteuttamissuunnitelma_2017-2019%20Muokattu.pdf

Hämeenlinnan kaupunki (2017j). Kuntouttava työtoiminta palveluntuottajan näkökulmasta (uudet asiakkuudet). Haettu 9.11.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/pages/407489/Kuntouttavan%20lomakkeet/Kuty-prosessi%20palveluntuottajat.pdf>

Hämeenlinnan kaupunki (2018i). Toimintaa ja tekemistä työttömille. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Tyollisyyspalvelut/Toimintaa-ja-tekemista-tyottomille/>

Hämeenlinnan kaupunki (2017g). VIRTA-ratkaisu. Haettu 14.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Yrittaja---sijoitu-Hameenlinnaan/VIRTA-ratkaisu1/>

Hämeen Kylät Ry (n.d.). Omalta kylältä Hämeessä. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <http://www.hameenkylat.net/omalta-kylaeltae-hameessae>

Hämeen Setlementti (2018). Työpolku-hanke. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <https://www.hameensetlementti.fi/toimialat/tyollistymista-ja-koututumisista-t/tyopolku-hanke/>

Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi (2018). Reitti ammattiin -palvelu. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <https://www.luotsisaa-tio.fi/valmennuspalvelut/?rq=Reitti%20ammattiin>

Jokinen, M. (2018). Kuntouttavan työtoiminnan sopimukset. Sähköposti-viesti tekijälle 11.9.2018.

Ketola, A. (2017) OSALLISTU, VOIMAANNU, AKTIVOIDU JA TOIMI. OVAT -ryhmien asiakkaiden kokemuksia ryhmämuotoisesta kuntouttavasta työtoiminnasta. Kandidaatin tutkielma. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Jyväskylän yliopisto.

Kotiranta, T. (2008) *Aktivoinnin paradoksit*. Väitöskirja. Acta Electronica Universitatis Jyväskyläensia 335. Haettu 31.10.2018 osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18004/9789513932503.pdf?sequence=1>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (2018a). Aktivointisuunnitelma. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (n.d.b). Aktivointisuunnitelman sisältö. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma/aktivointisuunnitelman-sisalto>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (2015e). Asiakkaan asema ja oikeudet. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/asiakkaan-asema-ja-oikeudet>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (2014). Esimerkkejä kuntouttavaan työtoimintaan sisällytettävistä palveluista. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-sisalto/sisalto-asiakskohtaisesti>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (n.d.c). Kuntouttava työtoiminta aktivointisuunnitelmassa. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma/aktivointisuunnitelman-sisalto/kuntouttava-tyotoiminta>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (2014f). Sisältö asiakko kohtaisesti. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-sisalto/sisalto-asiakskohtaisesti>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. (n.d.d). Sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut. Haettu 28.11.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma/aktivointisuunnitelman-sisalto/sosiaali-terveys-kuntoutus-ja-koulutuspalvelut>

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001. Haettu 4.9.2018 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189>

Matthies, A., Närhi, K. (2014). Ekososiaalinen lähestymistapa rakenteellisen sosiaalityön viitekehyksenä. Teoksessa A. Pohjola, M. Laitinen & M. Seppänen (toim.) *Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014*. Kuopio: UNIpress, 87–116.

Mäkitalo, J., Suikkanen, A., Ylisassi, H. & Linnakangas, R. (2008). Kuntoutus ja työelämä. Teoksessa P. Rissanen, T. Kallanranta & A. Suikkanen (toim.) *Kuntoutus*. Helsinki: Duodecim, 522–546.

Oma Häme (n.d.). Alueelliset romaniasiain neuvottelukuntia ja romaniasioita koskevat tehtävät. Haettu 17.9.2018 osoitteesta http://omahame.fi/wp-content/uploads/2017/03/Aluekehitys_ja_kasvupalvelut_tyoryhma_Tehtavien_kartoitus_romaniasiat.pdf

Prusti, M. (2017) Työ- ja toimintakyvyssä tapahtuvat subjektiiviset muutokset kuntouttavan työtoiminnan aikana: - tarkastelun kohteena Luonnollisesti töissä –hanke. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Haettu 31.10.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/handle/10024/135144>

Sotainvalidien veljesliitto (n.d.). Avustajatoiminta vuonna 2018. Haettu 17.9.2018 osoitteesta <http://www.avustajatoiminta.fi/>

Suonpää, P. (2018) Vertaisohjaajavalmennus kuntouttavana työtoimintana Hämeenlinnassa: Restoratiivinen lähestymistapa vaikeasti työllistyvien ohjausprosessissa. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 31.10.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/handle/10024/143597>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2014). Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Aktivointisuunnitelma. Haettu 4.9.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-sisalto/sisalto-asiakaskohtaisesti>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2015). Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Aktivointisuunnitelma. Haettu 4.9.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017). Sote –uudistus. Rakenteellinen sosiaalityö. Haettu 19.7.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/talous-ja-politiikka/sosiaalipolitiikka/sosiaalityo/rakenteellinen-sosiaalityo>

Tilastokeskus. (2018). Pitkäaikaistyöttömät. Haettu 8.11.2018 osoitteesta <https://findikaattori.fi/fi/37>

Tilastokeskus. (2018). Työttömyysaste. Haettu 8.11.2018 osoitteesta <https://findikaattori.fi/fi/34>

Tilastokeskus. (2018). Vastentahtoiset osa-aikatyöt yleistyneet 2010 -luvulla. Henri Lukkarinen 31.10.2018. Haettu 8.11.2018 osoitteesta http://tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/vastentahtoiset-osa-aikatyot-yleistyneet-2010-luvulla/?utm_source=Uutiskirje+ajalle+5.-11.11.2018&utm_medium=email&utm_campaign=Uutiskirje+vko+44%2F2018

HAASTATTELUT

Jokinen, M. (2018). Eryityssosiaaliohjaaja, Hämeenlinnan kaupunki, sosiaalisen tuen palvelut. Haastattelu 8.10.2018.

TIETOSUOJAILMOITUS

Tietosuojailmoitus: OVAT-ryhmien kyselytutkimus
11.10.2018

1. Tietosuojailmoituksen nimi: OVAT-ryhmien kyselytutkimus.
2. Rekisterinpitäjä: Juha Merisalo, juha.merisalo@student.hamk.fi
3. Yhteyshenkilö rekisteriä koskevissa asioissa: Juha Merisalo, juha.merisalo@student.hamk.fi
4. Rekisteröidyt: OVAT-ryhmien kyselytutkimukseen vastaavat henkilöt.
5. Käsittelyn oikeusperuste: Sopimuksen toimeenpano.
6. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus: Sosionomi (AMK) -tutkintoon liittyvän opinnäytetyötutkimuksen teko.
7. Rekisterin henkilötietosisältö ja säilytysajat: Tietoryhmän nimi:
 - Henkilön sähköpostiosoite; opinnäytetyöprosessin ajan.
 - Henkilön ikä ja työkokemus vuosissa; opinnäytetyöprosessin ajan.
8. Säännönmukaiset tietolähteet: kyselyn vastaajat.
9. Tietojen säännönmukaiset luovutukset: tietoja ei luovuteta.
10. Tietojen siirto EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle: tietoja ei siirretä.
11. Rekisterin suojausten periaatteet: Mahdollinen manuaalinen aineisto säilytetään lukitussa tilassa. Digitaaliset tiedot on tallennettu tietojärjestelmään. Järjestelmän tietoihin pääsee ja niitä käyttää vain rekisterinpitäjä.
12. Rekisteröidyn oikeudet:

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) antaa rekisteröidylle seuraavat oikeudet:

Oikeus peruuttaa suostumuksen
Rekisteröidyllä on milloin tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. (artikla 7)

Oikeus saada pääsy tietoihinsa
Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja. Rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa. Tarkastusoikeudesta voidaan periä maksu tai siitä voidaan kieltäytyä, jos pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti. (artikla 12 ja artikla 15)

Oikeus tietojen oikaisemiseen
Rekisteröidyllä on oikeus vaatia rekisterissä olevan virheellisen tiedon oikaisemista (artikla 16). Korjaamispyyntö tehdään kirjallisesti.

Oikeus tietojen poistamiseen
Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 17):

 - Henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin.
 - Rekisteröity peruuttaa suostumuksen, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta.
 - Rekisteröity vastustaa käsittelyä eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä (artikla 21).
 - Henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti.
 - Henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisäätöisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen Rekisteröidyllä on oikeus käsittelyn rajoittamiseen, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 18):

- Rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden.
- Käsittely on lainvastaista ja rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista ja vaatii sen sijaan niiden käytön rajoittamista.
- Rekisterinpitäjä ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta rekisteröity tarvitsee niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.
- Rekisteröity on vastustanut henkilötietojen käsittelyä artikla 21 kohdan nojalla odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen

Rekisteröidyllä on oikeus saada koneluettavassa muodossa häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on rekisterinpitäjälle toimittanut, mikäli käsittely perustuu suostumukseen ja käsittely tapahtuu automaattisesti (artikla 20).

Pyynnöt näiden oikeuksien käyttämiseen osoitetaan:

Juha Merisalo juha.merisalo@student.hamk.fi

13. Automaattinen päätöksenteko: Rekisterissä ei tehdä automaattista päätöksentekoa.

14. Oikeus tehdä valitus: Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistolle.

KYSELY

OVAT -ryhmien kyselytutkimus

Tervetuloa vastaamaan Hämeenlinnan kaupungin OVAT -ryhmätoimintoja käsittelevään kyselyyn!

Kyselyssä on neljä eri teemaa, joissa yhteensä 26 kysymystä. Kyselyn edistymisen näet yllä olevassa palkissa. Toivon, että vastaat kyselyyn rauhassa ja rehellisesti, jotta OVAT -ryhmätoimintojen tuottajien ja Hämeenlinnan kaupungin välisten prosessien kehittäminen saisi mahdollisimman hyvän alun. Tutkimuksessa ei tulla käyttämään vastaajien henkilötietoja eikä muita tunnisteita lukuun ottamatta alla olevia esitietoja.

Tutkimus liittyy opinnäytetyöhöni, jonka työnimi on Hämeenlinnan kaupungin ja OVAT -ryhmien tuottajien välinen yhteistyö ja ohjaaja on Päivi Mäntyneva. Tutkimuskysely on EU:n tietosuoja-asetuksen mukainen. Kyselyn tietosuojailmoitus löytyy osoitteesta http://student.hamk.fi/~juha1700/Tietosuojailmoitus_OVAT.pdf.

Terveisin
Juha Merisalo
sosionomiopiskelija, HAMK
juha.merisalo@student.hamk.fi

1. Esitiedot

Ikä

Kokemus ryhmämuotoisesta ohjaamisesta (vuosissa)

Ryhmämuotoinen ohjaus

Seuraavilla sivuilla esitetään väitteitä ryhmämuotoiseen ohjaukseen liittyen. Valitse sopiva vastausvaihtoehto.

2. OVAT -ryhmätoiminnan ohjaaminen on vastannut odotuksiani.

Täysin samaa mieltä.

Samaa mieltä.

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä. Jos, niin miksi?

Täysin eri mieltä. Jos, niin miksi?

Ei koske minua

Ryhmämuotoinen ohjaus

3. OVAT -ryhmätoiminnassa pitäisi olla enemmän kuin yksi ohjaaja.

Täysin samaa mieltä. Jos, niin miksi?

Samaa mieltä. Jos, niin miksi?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Ryhmämuotoinen ohjaus

4. OVAT -ryhmätoiminnassa toteutuvaa viikoittaista tuntimäärää tulee lisätä.

Täysin samaa mieltä.

Samaa mieltä.

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Ryhmämuotoinen ohjaus

5. Ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa vetävällä ohjaajalla tulee olla aiempaa kokemusta ryhmämuotoisesta ohjauksesta.

Täysin samaa mieltä.

Samaa mieltä.

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Ryhmämuotoinen ohjaus

6. Ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan ryhmätarjonta ja yksittäisen ryhmän sisältö ovat osallistujien kannalta olennaisempia kuin ohjaajan aiempi kokemus ryhmämuotoisesta ohjaamisesta.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

Seuraavilla sivuilla esitetään väitteitä liittyen yhteistyöhön Hämeenlinnan kaupungin kanssa. Valitse sopiva vastausvaihtoehto.

7. Tiedän Hämeenlinnan kaupungin OVAT -ryhmätoiminnoista vastaavan henkilön.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

8. Saan tarvittaessa riittävän nopeasti yhteyden OVAT -ryhmistä vastaavaan henkilöön.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

9. Saan tarvittaessa riittävän nopeasti yhteyden tilaajapuolen asioista vastaavaan tahoon.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

10. Saan Hämeenlinnan kaupungilta tarvitsemani tuen asiakkaisiin liittyvissä asioissa.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

11. Saan Hämeenlinnan kaupungilta tarvitsemani tuen tuottajan sekä tilaajan välisissä asioissa.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

Yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa

12. Toivon Hämeenlinnan kaupungilta tiiviimpää yhteydenpitoa.

Täysin samaa mieltä. Jos, niin mihin liittyen?

Samaa mieltä. Jos, niin mihin liittyen?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

Seuraavilla sivuilla esitetään väitteitä työturvallisuuteen liittyen. Valitse sopiva vastausvaihtoehto.

13. Koen työnteon OVAT -ryhmän ohjaajana turvalliseksi.

Täysin samaa mieltä.

Samaa mieltä.

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

14. Olen kokenut epävarmuutta pärjäämisestäni ohjaajana.

Täysin samaa mieltä. Jos, niin mihin liittyen?

Samaa mieltä. Jos, niin mihin liittyen?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

15. Olen kokenut itseeni kohdistuvaa henkistä uhkaa OVAT -ryhmää ohjattessani.

Täysin samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

16. Olen kokenut itseeni kohdistuvaa fyysistä uhkaa OVAT -ryhmää ohjattessani.

Täysin samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

17. Olen kokenut turvattomuuden tunnetta OVAT -ryhmää ohjatessani.

Täysin samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Samaa mieltä. Jos, oletko hakenut ja/tai saanut tukea omasta organisaatiostasi tai Hämeenlinnan kaupungilta?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

Työturvallisuus

18. Hämeenlinnan kaupungin tulee yhteistyössä ohjaajien kanssa etukäteen määrittellä, kuinka matala yhteydenoton kynnyks on, jos kohtaa ongelmatilanteen ryhmätoiminnan tuottamisessa.

- Täysin samaa mieltä.
- Samaa mieltä.
- Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
- Eri mieltä.
- Täysin eri mieltä.
- Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

Seuraavilla sivuilla esitetään väitteitä OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosesseihin liittyen. Valitse sopiva vastausvaihtoehto.

19. OVAT -ryhmätoiminnan tuottamiseen liittyvät toimintatavat ovat Hämeenlinnan kaupungin kanssa selkeitä.

- Täysin samaa mieltä.
- Samaa mieltä.
- Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
- Eri mieltä. Jos, mihin asioihin tulisi mielestäsi kiinnittää huomiota?
- Täysin eri mieltä. Jos, mihin asioihin tulisi mielestäsi kiinnittää huomiota?
- Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

20. Toivon Hämeenlinnan kaupungilta ohjeistusta, joka kuvaa OVAT -ryhmätoiminnan palvelun tuottamisen prosessin aina ensimmäisestä yhteydenotosta OVAT -ryhmätoiminnan aloittamiseen.

- Täysin samaa mieltä.
- Samaa mieltä.
- Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
- Eri mieltä.
- Täysin eri mieltä.
- Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

21. Ryhmätoiminnan palvelun tuottamisen ohjeistuksessa tulisi olla muun muassa palvelun tuottajan ja tilaajan vastuut sekä velvollisuudet.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

22. Hämeenlinnan kaupungin tulee ottaa käyttöön kaikille OVAT -ryhmätoiminnan palveluntuottajiksi hakeutuville yksi yhtenäinen tarjouspohja, joka ohjaa antamaan vaadittavat tiedot tarjousta laatiessa.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

23. Minulla on halu kehittää OVAT -ryhmätoimintaa ja sen prosesseja yhdessä Hämeenlinnan kaupungin kanssa.

Täysin samaa mieltä.
Samaa mieltä.
Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.
Eri mieltä.
Täysin eri mieltä.
Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

24. Toivon lisää työkaluja toiminnan kehittämisen tueksi. Esimerkiksi kohderyhmien tunnistamiseen, asiakkaiden kanssa toimimiseen, sisältöjen kehittämiseen.

Täysin samaa mieltä. Jos, mitkä ovat toiveesi?

Samaa mieltä. Jos, mitkä ovat toiveesi?

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

OVAT -ryhmätoiminnan tuottajan prosessit

25. OVAT -ryhmien esittelytekstit (esitteet ja www-sivut) tulee tehdä yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa.

Täysin samaa mieltä.

Samaa mieltä.

Ei samaa mieltä eikä eri mieltä.

Eri mieltä.

Täysin eri mieltä.

Ei koske minua.

26. Tässä voit kertoa vapaasti lisää ajatuksiasi OVAT -toiminnan kehittämisestä tai antaa palautetta tästä kyselystä.